

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 23.7.2009
KOM(2009) 374 lõplik

KOMISJONI ARUANNE,
2008. aasta konkurentsipoliitika aruanne

{SEK(2009) 1004}

Sissejuhatus

1. Sellel aastal on konkurentsipoliitika aruandes esimest korda peatükk teema kohta, mida peetakse konkurentsipoliitika valdkonnas eriti oluliseks. Selleks aastaks valitud teema on kartellid ja tarbijad.
2. Käesoleva aruande esimeses jaos antakse ülevaade sellest, kuidas jätkati konkurentsipoliitika vahendite, nimelt monopolidevastase võitluse, ühinemiste kontrolli ja riigiabi eeskirjade arendamist ja kohaldamist. Teises jaos arutatakse seda, kuidas neid ja muid vahendeid valitud sektorites kasutati. Kolmandas jaos on antud ülevaade viimase aasta jooksul seoses tarbijatega võetud meetmetest. Neljas jagu on suunatud Euroopa konkurentsivõrgustikus ja liikmesriikide kohtutega tehtavale koostööle, viiendas jaos käsitletakse rahvusvahelist tegevust. Viimases, kuuendas jaos kirjeldatakse lühidalt institutsioonidevahelist koostööd.
3. Euroopat 2008. aastal tabanud väga keerulise rahandusliku ja majandusliku olukorra ja selle mõju tõttu Euroopa ettevõtluse elujõulisusele pööratakse selle aasta aruandes erilist tähelepanu komisjoni hinnangule päästmis- ja ümberkorraldamismeetmete kohta. Selle kohta avaldas soovi ka Euroopa Parlament resolutsioonis 2006. ja 2007. aasta konkurentsipoliitika aruannete kohta¹.
4. Lisateavet leiab komisjoni personali üksikasjalikust töödokumendist ja konkurentsi peadirektoraadi veebisaidilt².

¹ Vt [Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2009. aasta resolutsioon 2006. ja 2007. aasta konkurentsipoliitika aruannete kohta](#) (punkt 30, 2008/2243(INI))

² http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

ERIPEATÜKK: KARTELLID JA TARBIJAD

5. Kartellidevastane võitlus on ülioluline tagamaks, et lõpptarbija saaks asjaomasel kauba- või teenuseturul kasu korralikult toimivast konkurentsist. Kartellid on ühed tõsisemad konkurentsieeskirjade rikkumised. Need kaitsevad osalejaid konkurentsi eest, võimaldades tõsta hindu, piirata tootmist ja jagada turge. Selle tulemusel satub raha valedesse kättesse, kahjustades tarbijaid kõrgemate hindade ning väiksema toote- ja teenusevalikuga.
6. Sellised juhtumid nagu banaanikartell³ näitavad, et kartelli mõju lõpptarbijale võib olla otsene, kui viimane on toote või teenuse ostja või kasutaja. Kartellide põhjustatud kõrged tarbijahinnad löövad nende rahakoti pihta, kes ostavad asjaomaseid esmatarbekaupu ja -teenuseid. Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste jõustamisalane tegevus peatab sellise ülemäärase hinnaküsimise, ennetab selle jätkumist ja hoiab ära ettevõtjate huvi sellist tegevust korrata.
7. Ka nendel turgudel, kus otsesed kliendid on ärikliendid ja konkurentsioiguse rikkumine leiab aset tarneahela varasemas etapis, saavad tarbijad lõppkokkuvõttes kartellivastasest võitlusest kasu. Juhtumis *autoklaas*⁴ oli asjaomaseks tooteks autoaknad, mille tarbijad soetavad osana autost ja remonditööde tegemiseks. Autoosade, nagu autoaknad eest liigse hinna küsimine mõjutab auto või selle remondi üldist hinda. Konkurentsist tulenevatest madalamatest hindadest tarbijad kasu ei saa. Isegi kui tootja suudab koostisosa kõrgema hinna tasakaalustada enne lõpliku toote müüki, võib see siiski lõppkokkuvõttes olla tarbijale kahjulik – näiteks kui selle arvelt vähendatakse muude teenuste osutamist või jääb paremate tulevikutoodete uuendusteks ja tootearenduseks vähem raha. Kuigi hinda võidakse suurendada vaid väikse summa võrra, võivad need kokkuvõttes mõjutada suuri investeringuid innovatsiooni, toodetesse või teenustesse. See omakorda vähendab konkurentsi mõju ja heaolu üldiselt.
8. Toodud näited selgitavad, miks on äärmiselt oluline, et komisjon tegutseks kartellide lõpetamise ja ennetamise nimel. Kui komisjon keelab konkurentsivastase käitumise ja trahvib kartelli liikmeid, ei ole tema eesmärk mitte ainult karistada neid liikmeid varasema käitumise eest, vaid eelkõige hoida ära see, et ükski äriühing ei alustaks ega jätkaks konkurentsivastast käitumist. Komisjon ise ei taotle konkreetse juhtumi puhul klientidele hüvitist. Pärast komisjoni otsust võib esitada kahjunõude liikmesriigi kohtule (üksikasjad leiab valgest raamatust EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise kohta,⁵ milles on esitatud konkreetset tegevusettepanekud tõhusat konkurentsi piiravate takistuste ületamiseks).
9. Trahvide määramise korral ületab ennetav mõju konkreetse üksikjuhtumi piire. Trahvimise teel soodustab komisjon konkurentsieeskirjade järgimist kogu ettevõtjate kontserni tasandil. Isegi kui õigusrikkumiseni viinud tegevus on pandud toime organisatsiooni väiksemas üksuses või tütarettevõtjas, juhib trahv ettevõtja kui terviku tasandil tähelepanu juhtivtöötajate ja juhatuse ning aktsionäride kohustusele

³ Pressiteade IP/08/1509, 15.10.2008.

⁴ Pressiteade IP/08/1685, 12.11.2008.

⁵ Täiendav teave selle teema kohta ja komisjoni asjakohane poliitiline algatus on kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

suhtuda tõsiselt konkurentsidiigusesse ja püüda ennetada õigusrikkumisi mis tahes töötaja poolt mis tahes tegevusharus, millega on kontsern seotud. Sellisel moel mõjutab kartelli trahvimine laiemalt konkreetset majandussektorit, kus saadakse tõenäoliselt teada juhtumist ja kartellikokkulepetega ühinemisega kaasnevatest ohtudest. Komisjon määrab korduvrikkujatele suuremad trahvid: kui üks ja sama ettevõtja rikub korduvalt konkurentsidiigust, on selge, et kohustust järgida eeskirju ei ole võetud piisavalt tõsiselt ja oleks vaja tõhusamat mõjutusvahendit. Näiteks *autoklaasi* juhtumist tõstis komisjon äriühingu Saint-Gobain trahvi 60 % võrra, sest tegemist oli korduvrikkujaga, keda oli varem kahes lehtklaasi kartellis⁶ osalemise eest trahvitud. Sellised olukorrad rõhutavad vajadust järgida eeskirju, sest rikkumise jätkamise või uue alustamisega kaasneb palju suurem trahv.

10. Komisjon avastab kartelle mitmel moel: analüüsides turul esinevaid tõendeid konkurentsivastase käitumise kohta või hankides tõendeid erinevatest allikatest. Sellised tõendid võivad pärineda otse õigust rikkuvate äriühingute vahetatult klientidelt või muudelt klientidelt. Lisaks võivad tõendid pärineda äriühinguga seotud üksikisikutelt, kes soovivad rikkumise paljastada, või isegi kartelliliikmetelt, kes kasutavad ära leebema kohtlemise programmi. Tõhusad karistused kartellidele on neile stiimuliks taganeda salakokkulepetest ja teha komisjoniga leebema kohtlemise programmi raames koostööd, edastades kartelli olemasolu kinnitavaid tõendeid. Sellise korra eesmärk ei ole tagada mõningatele õigusrikkujatele võimalus trahvist pääsemiseks. Sellel on hoopis tõsisem eesmärk lõpetada ettevõtjate kahjulikud kokkulepped ja võimaldada nende sihipäraselt uurimist.
11. 2006. aasta leebema kohtlemise programmi raames vabastatakse esimesena tõendeid esitanud ettevõtja trahvidest. See hüve on väga suur stiimul kartelli vaikimiskokkuleppe murdmiseks. *Küünlavaha* juhtumist vabastati esimesena komisjoniga ühendust võtnud ettevõtja trahvidest täielikult, veel kolme kartelliliikme puhul vähendati trahve vastavalt ajale, mil nad teavet esitasid, ja tehtud koostööle. Iga soodsama kohtlemise eeltingimus on, et ettevõtjad edastaksid kõik nende valduses olevad tõendid ja aitaksid seega kartelli olemasolu tõendada.
12. 2008. aastal jätkas komisjon rangeid sunnimeetmeid kartellide suhtes, trahvides 34 ettevõtjat⁷ kokku 2271 miljoni euro eest seitsmes kartellijuhtumises⁸. *Autoklaasi* juhtumist määras komisjon kartelliasjades läbi aegade suurima trahvi, 1383 miljonit eurot.
13. 2008. aastal hindasid komisjoni talitused, kui suurt kahju on kartellid majandusele üldjoontes põhjustanud. Komisjoni talitused uurisid 18 kartelli, mille suhtes komisjon oli 2005.–2007. aastal otsuse teinud, asjaomaste turgude suurust, kartellide kestust ja väga konservatiivseid arvutusi hinnangulise ülemäärase hinna kohta. Eeldades et ülemäärane hind moodustab 5–15 %, ulatub kannatatud kahju nende 18 kartelli puhul umbes 4 miljardist eurost kuni 11 miljardi euroni. Võttes

⁶ Komisjoni 23. juuli 1984. aasta otsus juhtumist COMP/30 988 *lehtklaas* (Benelux, EÜT L 212, 8.8.1984, lk 13) ja komisjoni 7. detsembri 1988. aasta otsus juhtumist COMP/31 906 *lehtklaas* (Itaalia, EÜT L 33, 4.2.1989, lk 44).

⁷ Siin ei võeta arvesse ettevõtjaid, kes on vabastatud trahvist leebema kohtlemise teatise alusel tehtud koostöö eest.

⁸ *Nitriilbutadienikum, rahvusvahelised kolimisteenused, naatriumkloraat, alumiiniumfluoriid, küünlavaha, banaanid ja autoklaas.*

keskmiseks ülemääraseks hinnaks 10 %, oleks konservatiivse hinnangu alusel tarbijatele tekitatud kahju nende kartellide puhul 7,6 miljardit eurot. Isegi see summa on tõenäoliselt liiga väike. Asjakohane majandusalane kirjandus näitab, et keskmine ülemäärane hind moodustab isegi 20–25 %.

14. Selle näitaja puhul ei ole veel võetud arvesse keelustavate otsuste ja trahvide määramisega kaasnevatest sunnimeetmetest ja eeskirjade järgimise soodustamisest tekkinud tulu ettevõtjate seas. Sunnimeetmete tõhusa täitmisega tagatakse, et ei oleks huvi luua kartelle, mida meetmete puudumisel loodaks. Õiglase kaubanduse amet on hiljuti teinud põhjaliku eksperdiuuringu sellel teemal. Uuring näitab, et iga avastatud kartelli kohta on jäänud loomata või lõpetatud viis kartelli. See eeldus lubab oletada, et 2005.–2007. aasta 18 kartelliotsusega kaasnev täiendav sääst võib olla suurusjärgus kuni 60 miljardit eurot.

1. ÕIGUSAKTID

1.1. Monopolidevastane võitlus – Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklid 81 ja 82

1.1.1. Eeskirjade ja poliitika kujundamine

15. 2. aprillil võttis komisjon vastu **valge raamatu EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise kohta**,⁹ mis on osa komisjoni konkurentsipoliitikast.
16. Euroopa Kohus on sedastanud, et ELi õiguse alusel võib üksikisik nõuda tekitatud kahju hüvitamist, kui kahju ja EÜ asutamislepingu artikliga 81 keelatud kokkulepete või tegevuse vahel on põhjuslik seos¹⁰. Siiski on komisjon leidnud, et tegelikkuses hüvitatakse monopolidevastaste eeskirjade rikkumise ohvritele kahju harva.
17. Valges raamatus on esitatud konkreetsed ettepanekud praegu tõhusat hüvitamist piiravate takistuse ületamiseks, tagades samas Euroopa õigussüsteemide ja tava järgimise. Soovitustes võetakse võrdsel määral arvesse hageja ja kostja õigusi ja kohustusi ning need sisaldavad ka kaitsemeetmeid kohtumenetluse kuritarvitamise vastu. Peamine eesmärk on parandada kõikide ohvrite kannatatud kahju hüvitamist. Lisaks mõjuvad tõhusamad hüvitamismehhanismid positiivselt kartellidest hoidumisele. Komisjon kavatseb koostada soovituslikud suunised monopolidevastaste eeskirjade rikkumise puhul kahjude väljaselgitamiseks, et lihtsustada nende arutamist.
18. Kartellidevastaste sunnimeetmete valdkonnas on kehtestatud uus kord, mis võimaldab komisjonil lahendada kartellijuhtumeid lihtsustatud menetlusega. 1. juulil 2008 jõustunud **kokkuleppemenetluse pakett** koosneb komisjoni määrusest¹¹ ja

⁹ Täiendav teave selle teema kohta ja komisjoni asjakohane poliitiline algatus on kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

¹⁰ Liidetud kohtuasjad [C-295/04 ja C-298/04 Manfredi](#), EKL 2006, lk I-6619. Vt ka kohtuasi [C-453/99 Courage vs. Crehan](#) EKL 2001, lk I-6297. Kuigi Euroopa Kohus viitab vaid EÜ asutamislepingu artikli 81 rikkumisele, saab kohtu põhjendustest järeldada, et samad kaalutlused kehtivad ka artikli 82 kohta.

¹¹ Komisjoni määrus (EÜ) nr 622/2008, 30. juuni 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 773/2004, seoses kokkuleppemenetluste teostamisega kartellide puhul ([ELT L 171, 1.7.2008, lk 3](#)).

sellega kaasnevast uut süsteemi üksikasjalikult selgitavast teatisest¹². Kui äriühingud soovivad pärast komisjoni toimikus sisalduvate tõenditega tutvumist tunnistada oma osalust kartellis, oma rikkumise täpset laadi ja vastutust selle eest, vähendatakse nende suhtes määratavat trahvi 10 % võrra. Kokkulepete eesmärk on lihtsustada haldusmenetlust ja nende tulemusel võidakse kulutada vähem komisjoni vahendeid kartelliasjade lahendamiseks ühenduse kohtutes, mis omakorda vabastab komisjoni vahendeid, mida saab kasutada uute kartellijuhtumite uurimiseks ja uute menetluste algatamiseks.

19. 3. detsembril andis komisjon välja **suunised komisjoni jõustamisprioriteetide kohta EÜ asutamislepingu artikli 82 kohaldamisel turgu valitsevate ettevõtjate kuritahtliku konkurente tõrjuva tegevuse suhtes**. Komisjoni prioriteediks on uurida turgu valitsevate ettevõtjate konkurente tõrjuvat tegevust, mis tõenäoliselt piirab konkurentsi tarbijate kahjuks. Suunistega kehtestatakse analüüsiraamistik, mida komisjon kasutab selle väljaselgitamiseks, kas turgu valitseva ettevõtja konkurente tõrjuv tegevus võib tarbijatele kahju põhjustada. Suuniste üldosas on sätestatud EÜ asutamislepingu artikli 82 seonduvate jõustamismeetmete väljaselgitamise tulemuspõhise lähenemisviisi peamised põhimõtted. Seejärel kohaldatakse üldist analüüsiraamistikku põhiliselt esinevate konkurente tõrjuva käitumise vormide suhtes nagu ainuõiguslikud kokkulepped, mahahindlused, seos- ja komplektidena müük, turuvallutamise tava, tarnimisest keeldumine ja hinnakruvi. Nii tagatakse läbipaistvus ja selliste tegevuste prognoositavus, millega võib kaasneda komisjoni sekkumine, ning see peaks veenma turgu valitsevaid ettevõtjaid vältima teatavat käitumist.
20. 2008. aastal algatas komisjon **vertikaalkokkulepete suhtes kohaldatava grupierandimääruse**,¹³ **mootorsõidukisektori grupierandimääruse**¹⁴ ja **kindlustussektori grupierandimääruse**¹⁵ läbivaatamise või jätkas seda.

1.1.2. Eeskirjade kohaldamine

21. Kohaldades **monopolidevastaseid eeskirju kartellide** suhtes, otsustas komisjon 2008. aastal trahvida 34 ettevõtjat¹⁶ seitsmes kartellijuhtumis¹⁷ kokku 2271 miljoni euro eest. Komisjon määras läbi aegade suurima kartellitrahvi 1383 miljonit eurot autoklaasi juhtumis.

¹² Komisjoni teatis, mis käsitleb kokkuleppemenetluse läbiviimist kartellidega seotud otsuste puhul, mis on võetud vastu vastavalt nõukogu määruse 1/2003 artiklitele 7 ja 23 ([ELT C 167, 2.7.2008, lk 1](#)).

¹³ Komisjoni määrus (EÜ) nr 2790/1999, 22. detsember 1999, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes ([EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21](#)).

¹⁴ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1400/2002, 31. juuli 2002, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes mootorsõidukisektoris ([EÜT L 203, 1.8.2002, lk 30](#)).

¹⁵ Komisjoni määrus (EÜ) nr 358/2003, 27. veebruar 2003, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes kindlustussektoris ([ELT L 53, 28.2.2003, lk 8](#)).

¹⁶ Siin ei võeta arvesse ettevõtjaid, kes on vabastatud trahvist leebema kohtlemise teatise alusel tehtud koostöö eest.

¹⁷ Nitrilbutadienikumm, rahvusvahelised kolimisteenused, naatriumkloraat, alumiiniumfluoriid, küünlavaha, banaanid ja autoklaas.

22. Kohaldades **monopolidevastaseid eeskirju muude kui kartellijuhtumite** suhtes, võttis komisjon juulis otsuse,¹⁸ millega keelati EMPs asuvatel kollektiivse esindamise organisatsioonidel, kes on *Rahvusvahelise Autorite ja Heliloojate Ühingute Konföderatsiooni* liikmed, kasutada liikmesuse piiranguid ja ainuõiguslikke sätteid vastastikuse esindamise lepingutes, ja kooskõlastatud tegevus nende lepingute territoriaalsel piiritlemisel.
23. **Turgu valitseva seisundi kuritarvitamiste** valdkonnas võttis komisjon pärast märtsis 2007 vastuväidete esitamist *Microsofti* juhtumis 27. veebruaril vastu otsuse, millega järeldati, et Microsoft ei ole täitnud kohustust pakkuda täielikku ja täpset koostalitlusvõimet käsitlevat teavet mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel. Microsoftile määrati lõplikuks karistuseks 899 miljoni euro suurune trahv¹⁹. Microsoft oli esimene äriühing ELi konkurentsipoliitika ajaloos, kellele määrati trahv komisjoni eelneva otsuse täitmata jätmise eest. Komisjon jätkas menetlust Microsofti suhtes, et tagada 2004. aasta otsuse täitmine ja Esimese Astme Kohtu 17. septembri 2007. aasta otsuse täitmine koostalitlust käsitleva teabe hindade ja litsentsimise tingimuste osas, mida Microsoft pidi täitma osana 2004. aasta otsusega kehtestatud parandusmeetmetest²⁰.
24. *Inteli* juhtum esitati 17. juunil täiendavad vastuväited, millega kinnitati komisjoni 26. juuli 2007. aasta vastuväidetes esitatud esialgset seisukohta, et Intel on rikkunud EÜ asutamislepingu eeskirju turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta (artikkel 82), et kõrvaldada oma peamine konkurent AMD x86 seeria protsessorite turult.
25. Novembris võttis komisjon kohustusi sisaldava otsuse, millega muudeti õiguslikult siduvaks ettevõtja *E.ON* pakutud kohustused, et hajutada kahtlused, mis tekkisid EÜ asutamislepingu artikli 82 kohases uurimismenetluses, mis algatati energiasektori uuringu järel.

1.2. Liikmesriikide meetmed: Avalik-õiguslikud ettevõtjad ja/või eri- või ainuõigusi omavad ettevõtjad

26. Komisjon on võtnud meetmeid ka vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 86, millega keelatakse liikmesriikidel jõustamast või säilitamast meetmeid, mis on vastuolus EÜ asutamislepingu eeskirjadega üldiselt ja eelkõige konkurentsieeskirjadega, millega reguleeritakse avalik-õiguslike ettevõtjaid ja neid ettevõtjaid, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused.
27. Märtsis võttis komisjon vastu otsuse, millega leiti, et Kreeka riik oli rikkunud EÜ asutamislepingu artiklit 86 koostoimes artikliga 82, säilitades sätteid, mis tagasid riigi omandis turgu valitseva ettevõtja Public Power Corporation juurdepääsu praktiliselt kõikidele kasutatavatele pruunsöekaevandustele Kreekas²¹. Arvestades, et pruunsöel põhinev energiatootmine on Kreekas odavam energiatootmise võimalus, loodi selle olukorraga turul tegutsevatele ettevõtjatele ebavõrdsed tingimused ja võimaldati

¹⁸ Juhtum [COMP/38698](#) – CISAC.

¹⁹ Juhtum [COMP/34792](#), *Microsoft* (ELTs seni avaldamata).

²⁰ 2006. aastal oli komisjon Microsoftile määranud lõplikuks karistuseks 280,5 miljoni euro suuruse trahvi selle eest, et ettevõtja ei esitanud täielikku ega täpset koostalitlust käsitlevat teavet.

²¹ Vt pressiteade [IP/08/386](#), 5.3.2008.

Public Power Corporationil säilitada turgu valitsev seisund elektrienergia hulgiturul. Kreekal paluti esitada ettepanekud selle kohta, kuidas tagada konkurentidele piisav juurdepääs pruunsöele, mis komisjonipoolse heakskiitmise korral muudetakse Kreeka riigi suhtes uue otsuse vastuvõtmisega õiguslikult siduvaks.

28. 7. oktoobril võttis komisjon vastu otsuse,²² milles järeldati, et Slovakkia postiseaduse muudatusega rikuti EÜ asutamislepingu artiklit 86 koostoimes artikliga 82, sest sellega anti ainuõigus osutada hübriidposti²³ kohtaletoimetamise teenust, mis oli varem liberaliseeritud (postimonopol). Ei Slovaki riik ega Slovenská Pošta (postiturgu valitsev ettevõtja) ei suutnud tõendada, et selline postimonopoli laiendamine oleks vajalik universaalpostiteenuse arendamiseks. Kuna Slovaki Vabariik ei teavitanud komisjoni rikkumise lõpetamiseks võetud meetmetest, algatas komisjon 7. oktoobri otsusega Slovaki Vabariigi suhtes rikkumismenetluse teavitamata jätmise eest²⁴.

1.3. Ühinemiste kontroll

1.3.1. Eeskirjade ja poliitika kujundamine

29. Parandusmeetmed on ühinevate poolte kavandatud muudatused ühinemises, et kõrvaldada komisjoni poolt tuvastatud kahjulik mõju konkrentsile. Parandusmeetmete kohta tekkinud küsimustele paremate vastuste andmiseks võttis komisjon 22. oktoobril vastu uue **parandusmeetmete teatise**²⁵, muutes samal ajal ka rakendusmäärust²⁶. Parandusmeetmete ümberkorraldus kujutab endast peamiselt ühenduse kohtute viimase aja praktika kodifitseerimist, kuid selles võetakse arvesse ka parandusmeetmete uuringus²⁷ tehtud järeldusi ja parandusmeetmete teatise avaliku arutelu käigus saadud vastuseid.
30. Ümberkorraldustega kehtestatakse ühinevate poolte suhtes rangemad teabe esitamise tingimused, millega nõutakse esitatava teabe süstematiseerimist. Selles selgitatakse ja muudetakse rangemaks tingimusi loovutamiste piisava ulatuse ja ostjate sobivuse kohta ning selgitatakse heakskiidetud ostjat käsitlevaid sätteid ja *fix-it-first* lahendusi. Teatises rõhutatakse, et loovutamist mitte hõlmavaid parandusmeetmeid aktsepteeritakse ainult siis, kui nende mõju on loovutamise samaväärne ja et järelevalve raskused ja oht, et tulemused jäävad saavutamata, võivad olla selliste parandusmeetmete tagasilükkamise aluseks.

²² [ELT C 322, 17.12.2008, lk 10](#). Vt ka pressiteade [IP/08/1467](#), 7.10.2008.

²³ Hübriidpost on postiteenuse eriliik, mille puhul saatja edastab oma saadetise sisu elektrooniliselt postiopeeraatorile, kes seejärel trüüb saadetise välja, paigutab ümbrikusse, sorteerib ja toimetab adressaadini.

²⁴ Vt pressiteade [IP/08/1997](#), 17.12.2008.

²⁵ Komisjoni teatis nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 802/2004 seisukohalt vastuvõetavate parandusmeetmete kohta (koondumiste rakendusmäärus, ([ELT C 267, 22.10.2008, lk 1](#))).

²⁶ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1033/2008, 20. oktoober 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 802/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle ([ELT L 279, 22.10.2008, lk 3](#)).

²⁷ [Ühinemisega seotud parandusmeetmete uuring](#) Konkurentsi peadirektooraat, Euroopa Komisjon, oktoober 2005.

1.3.2. Eeskirjade kohaldamine

31. 2008. aastal teatati jälle rekordiliselt palju ühinemistest. Kokku sai komisjon teate 347 tehingu kohta, mis on kolmas tulemus läbi aegade. Komisjon võttis aasta jooksul vastu 340 lõplikku otsust. 307 nendest tehingutest kiideti tingimusteta heaks esimeses etapis. Kokku kiideti tavamenetluses tingimusteta heaks 118 tehingut ja lihtsustatud menetluses 189 tehingut. Esimeses etapis anti teatavatel tingimustel heakskiit veel 19 tehingule. Komisjon algatas aasta jooksul kümme teise etapi menetlust. Märgatavalt kasvas artikli 8 alusel vastuvõetud otsuste arv (14 ehk 4,0 % kõikidest teatatud ühinemistest võrreldes 2,5 %ga eelmisel aastal) ning esimeses etapis (10 ehk 2,9 % 2008. aastal teatatud ühinemistest võrreldes 1,2 %ga 2007. aastal) ja teises etapis (3 ehk 0,9 % 2008. aastal teatatud ühinemistest võrreldes 0,7 %ga 2007. aastal) tagasivõetud tehingute arv. Aasta jooksul ei võetud vastu ühtegi keelavat otsust.

1.4. Riigiabi kontroll

1.4.1. Eeskirjade ja poliitika kujundamine

32. 2008. aasta alguses oli komisjoni eesmärk riigiabi valdkonnas jätkata riigiabi tegevuskava rakendamist²⁸. Finants- ja majanduskriisi tekkimine muutis siiski seda eesmärki ja komisjon andis kiiresti välja kolm teatist riigiabipoliitika rolli kohta kriisi raames ja majanduse elavdamise protsessis.
33. **Finantskriisi** raames esitas komisjon kõigepealt esialgsed suunised riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta seoses finantsasutustega võetud meetmete suhtes²⁹. Suuniste aluseks oli erandkorras EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkt b, mis võimaldab anda abi tõsise häire kõrvaldamiseks liikmesriigi majanduses. Seejärel täiendas ja täpsustas komisjon oma suuniseid uue teatisega selle kohta, kuidas liikmesriigid saaksid rekapitalizeerida pankasid praeguses finantskriisis,³⁰ et tagada piisav laenuandmine ülejäänud majandusvaldkondadele ja stabiliseerida finantsturud, hoides samal ajal ära põhjendamatud konkurentsimoonutused. Komisjon võttis lisaks vastu uue ajutise raamistiku,³¹ millega anti liikmesriikidele täiendavad võimalused võitlemiseks nappi laenu raha mõjuga reaalmajandusele. Kõik meetmed on ajaliselt 2010. aasta lõpuga piiratud, kuigi komisjon hindab liikmesriikide esitatud aruannete alusel, kas need meetmed tuleks jätta ka pärast 2010. aastat, sõltuvalt sellest, kas kriis jätkub.
34. Rakendades **riigiabi tegevuskava**, võttis komisjon vastavalt kavandatule vastu üldise grupierandi määruse,³² andes automaatse heakskiidu arvukatele abimeetmetele³³ ja võimaldades seega liikmesriikidel anda abi komisjoni eelnevalt teavitamata, tingimusel et on täidetud kõik määruses sätestatud tingimused. Kliimamuutuse paketi raames võttis komisjon vastu uued keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad

²⁸ Riigiabi tegevuskava. Vähem ja paremini suunatud riigiabi: riigiabireformi kava 2005–2009. [KOM\(2005\) 107 lõplik](#), 7.6.2005.

²⁹ [ELT C 270, 25.10.2008, lk 8](#).

³⁰ [ELT C 10, 15.1.2009, lk 2](#).

³¹ [ELT C 16, 21.1.2009, lk 1](#).

³² [ELT L 214, 9.8.2008, lk 3](#).

³³ Muu hulgas abi VKEdele, uurimistegevusele, innovatsioonile, regionaalarengule, koolitusele, tööhõivele, riskikapitalile, keskkonnakaitsele ja ettevõtlusele.

suunised,³⁴ millega kehtestatakse tüüphindamine väikesemahulisele abile ja üksikasjalik hindamine abile, millega võib kaasneda märkimisväärne konkurentsi moonutamine. Komisjon pikendas ka laevaehituse riigiabi raamistiku³⁵ kehtivusaega veel kolme aasta võrra kuni 31. detsembrini 2011. Uues teatises garantiidena antava riigiabi kohta³⁶ nähakse ette selged ja läbipaistvad meetodid garantii abikomponendi arvutamiseks ja sätestatakse VKEdele lihtsustatud eeskirjad, sealhulgas eelnevalt kindlaks määratud *safe-harbour* garantiipreemiad ja ühtsed garantiipreemiamäärad väikese summaga garantiide puhul.

35. Algatati avalikud arutelud uute avalik-õigusliku ringhäälingu eeskirjade üle, kinoteatise võimaliku pikendamise üle 2012. aastani (kavandatud vastuvõtmine jaanuaris 2009), suunisdokumentide üle seoses suurtele investeerimisprojektidele regionaalabi andmise põhjaliku hindamisega ja koolitusvaldkonna abi ühisturuga kokkusobivuse hindamise kriteeriumide üle, samuti ebasoodsas olukorras või puudega töötajate jaoks antava riigiabi nende meetmete üle, mille suhtes kohaldatakse teatamise nõuet.
36. Komisjon algatas 2008. aastal mitu avalikku arutelu menetlusküsimuste üle, nagu hea tava juhendi eelnõu riigiabi kontrollimenetluste teostamiseks³⁷ ja teatavate riigiabi liikide puhul kasutatavat lihtsustatud menetlust käsitleva komisjoni teatise eelnõu. Mõlema dokumendi eesmärk on tagada kooskõlas riigiabi tegevuskavaga riigiabi menetluse suurem läbipaistvus, prognoositavus ja tõhusus. Arutelu liikmesriikide ja muude sidusrühmadega hea tava juhendi ja lihtsustatud menetluse üle algab 2009. aasta alguses. Eelnõud on kavas vastu võtta 2009. aasta esimeses pooles. Komisjon pidas nõu ka seoses teatise eelnõuga riigiabi käsitlevate õigusaktide jõustamise kohta siseriiklike kohtute poolt³⁸.
37. 2008. aastal jätkas komisjon riigiabi otsuste jõustamise ja järelevalve tõhustamist. Komisjon soovib 2007. aastal vastuvõetud tagasinõudmisteatise³⁹ alusel muuta tagasinõude otsuste täitmise tõhusamaks ja kiiremaks. Asjaomaste liikmesriikide esitatud teave näitab, et vaatlusalusel ajavahemikul on tehtud suuri edusamme abi tagasinõudmisel. See kajastub ka tagasisaadud summades. Alates 2000. aastast vastu võetud otsuste kohaselt tagasinõutavast 10,3 miljardist eurost ebaseaduslikust ja ühisturuga kokkusobimatust abist oli 2007. aasta lõpuks tegelikult tagasi makstud umbes 9,3 miljardit eurot (s.o 90,7% kogusummast). Lisaks on tagasi saadud 2,5 miljardit eurot intresse tagasinõutavalt abilt.
38. Nagu riigiabi tegevuskavas lubatud, suhtub komisjon rangelt nendesse liikmesriikidesse, kes ei ole tõhusalt täitnud nende adresseeritud tagasinõude otsuseid. 2008. aastal algatas komisjon kohtumenetluse EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 või artikli 228 lõike 2 alusel liikmesriikide suhtes, kes ei täitnud tagasinõude kohustust. Artikli 88 lõike 2 alusel algatati menetlus viies asjas, mis

³⁴ [ELT C 82, 1.4.2008, lk 1.](#)

³⁵ [ELT C 173, 8.7.2008, lk 3.](#)

³⁶ [ELT C 155, 20.6.2008, lk 10](#) ja [ELT C 244, 25.9.2008, lk 32.](#)

³⁷ Vt pressiteade [IP/08/1950](#), 11.12.2008.

³⁸ Sellega asendatakse 1995. aasta teatis siseriiklike kohtute ja komisjoni koostöö kohta riigiabi valdkonnas ([EÜT C 312, 23.11.1995, lk 8](#)).

³⁹ [ELT C 272, 15.11.2007, lk 4.](#)

hõlmasid Itaaliat ja Slovakkia. Artikli 228 lõike 2 alusel algatati menetlus kaheksas asjas, mis hõlmasid Itaaliat ja Hispaaniat.

39. Suurema läbipaistvuse ja parema teabeedastuse nimel on konkurentsi peadirektoraat avaldanud oma veebilehel riigiabi eeskirjade käsiraamatu,⁴⁰ milles võetakse kokku peamised riigiabi kontrollimise suhtes kohaldatavad eeskirjad.

1.4.2. Eeskirjade kohaldamine

40. Ajakohastatud riigiabi 2008. aasta tulemustabel⁴¹ näitab, et liikmesriigid kasutavad hiljuti läbivaadatud ELi riigiabi eeskirjade poolt pakutavaid võimalusi abi paremaks suunamiseks üha paremini ära. Liikmesriigid andsid 2007. aastal horisontaalseteks eesmärkideks keskmiselt 80 % abist võrreldes 50 %ga 1990ndate aastate keskpaigas. Üha enam abi antakse teadus- ja arendustegevusele ning keskkonnakaitsele. Praeguse finantskriisi olukorras on liikmesriikide ja komisjoni koordineeritud tegevus taganud, et finantssektori toetuskavasid on rakendatud kiiresti ja kooskõlas riigiabi eeskirjadega.
41. Viimase 25 aasta jooksul on riigiabi üldine tase langenud rohkem kui 2 %-lt SKTst 1980ndatel umbes 0,5 %-le SKTst 2007. aastal. Rõhutades liikmesriikide jätkuvat suundumust keskenduda abi andmisel horisontaalsetele eesmärkidele, on riigiabi tulemustabelis siiski märgitud, et 2008. aastal suureneb mõnes riigis tõenäoliselt märkimisväärselt päästmis- ja ümberkorraldusabi osatähtsus.
42. 2008. aastal kiitis komisjon 2006. aasta ühenduse **teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku**⁴² alusel heaks 88 teatatud abikava. Nendest abikavadest 66 olid täielikult teadus- ja arendustegevuse kavad, üheksa olid innovatsiooni abikavad ja 13 kava hõlmas nii teadus- ja arendustegevuse kui ka innovatsioonialaseid eesmärke.
43. Lisaks võeti mitme Itaalia lennundussektori üksikjuhtumi kohta vastu oluline otsus⁴³ pärast 1996.⁴⁴ ja 1986. aasta⁴⁵ ühenduse teadus- ja arendustegevuse raamistiku alusel toimunud hindamist. 11. märtsil vastuvõetud otsus hõlmab 17 individuaalset lennundussektori teadus- ja arendustegevuse projekti, mida Itaalia ametiasutused 1990ndatel toetasid. Otsusega nõutakse peaaegu kõikidele üksikprojektidele antud laenude kohest tagasimaksmist, millele teatavatel juhtudel lisanduvad viiviseintressid. Abisaajad on tagasi maksnud umbes 350 miljonit eurot otsusega kehtestatud kahekuulise tähtaja jooksul.
44. **VKEdesse tehtavate riskikapitaliinvesteeringute** valdkonnas kiitis komisjon riskikapitalisunuste⁴⁶ alusel heaks 18 riskikapitalikava. Ühteteist abikava hinnati suuniste 4. peatüki alusel, sest need vastasid teatavatele tingimustele, mis võimaldavad lihtsustatud hindamist. Kolme abikava hinnati pärast üksikasjalikku

⁴⁰ Käsiraamat asub aadressil http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.html#vademecum

⁴¹ [KOM\(2008\) 751 lõplik, 17.11.2008.](#)

⁴² [ELT C 323, 30.12.2006, lk 1.](#)

⁴³ [Juhtum C 61/2003, Itaalia lennundusseadus N808/85, üksikjuhtumid.](#)

⁴⁴ [EÜT C 45, 17.2.1996, lk 5.](#)

⁴⁵ [EÜT C 83, 11.4.1986, lk 2.](#)

⁴⁶ [ELT C 194, 18.8.2006, lk 2.](#)

hindamist 5. peatüki alusel⁴⁷. Kolme juhtumi puhul leidis komisjon, et kava ei hõlmanud riigiabi⁴⁸. Ühe abikava puhul leiti, et osa sellest ei sisalda abi ja teist osa sellest hinnati suuniste 4. peatüki alusel⁴⁹.

45. Tööstuse ümberkorraldamise valdkonnas võttis komisjon vastu otsuse, millega nõuti Rumeenialt 27 miljoni euro suuruse ebaseadusliku abi tagasinõudmist seoses autotehase Automobile Craiova erastamisega, mis toimus teatava tootmis- ja tööhõivetaseme säilitamise tingimusel, mille vastu küsiti madalamat müügihinda⁵⁰. Pärast mitme aasta pikkust uurimist järeldas komisjon, et Poola ametiasutuste katsed korraldada ümber Gdynia ja Szczecini laevatehased ja taastada nende elujõulisus ei ole olnud edukad⁵¹. Selle tulemusel nõudis komisjon Poolalt ebaseadusliku riigiabi laevatehastelt tagasinõudmist tehaste vara kontrollitud müügi teel, ja seejärel äriühingute likvideerimist.

2. VALDKONNASISENE ARENG

2.1. Energeetika ja keskkond

46. Komisjoni poolt 19. septembril 2007 esitatud **energia siseturu paketi** üle pidasid kolm institutsiooni tuliseid läbirääkimisi. Parlament võttis suvel vastu energiapaketi kohta esimesel lugemisel esitatud arvamused (18. juunil elektrienergia ja 9. juulil gaasi kohta). Energeetikanõukogu saavutas poliitilise kompromissi 10. oktoobril.
47. 23. jaanuaril esitas komisjon põhjaliku ettepanekute paketi, millega saavutada ELi ambitsioonikad eesmärgid kliimamuutusega võitlemisel ja taastuvenergia kasutamise edendamisel kuni 2020. aastani ja pärast seda. Detsembris saavutasid Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepanekut täpselt järgides kokkuleppe sihttasemetes, mis muutuvad õiguslikult kohustuslikuks 2020. aastaks. Lepiti kokku, et kasvuhoonegaaside heiteid vähendatakse 20 % võrra, taastuvenergiat kasutatakse 20 % ulatuses ja energiatõhusust parandatakse 20 % võrra. Kokkulepe hõlmas ka heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamist, heidete vähendamist väljaspool heitkogustega kauplemise süsteemi, liikmesriikidele siduvaid sihttasemeid toodetud taastuvenergia koguste kohta, keskkonnaohutu süsinikdioksiidi kogumist ja ladustamist käsitlevat õigusraamistikku, asjakohaseid ettepanekuid autode süsinikdioksiidi heidete vähendamiseks ja kütusekvaliteeti. See aitab luua Euroopas vähem CO₂-heidet tekitava majanduse ja suurendada energiajulgeolekut. Komisjoni üldise kliimamuutuse ja taastuvenergia poliitika toetuseks sisaldab pakett ka uusi keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevaid suunised, milles täpsustatakse

⁴⁷ Juhtumid [N 263/2007 Technologiegründerfonds Sachsen](#) (ELT C 93, 15.4.2008, lk 1), [N 521/2007 Risikokapitalregelung „Clusterfonds Start-up!“ Freistaat Bayern](#) (ELT C 100, 22.4.2008, lk 2) ja [N 700/2007 Finance Wales JEREMIE Fund](#) (ELT C 331, 31.12.2008, lk 2).

⁴⁸ [N 836/2006 Mittelstandsfonds Schleswig-Holstein](#) (ELT C 67, 12.3.2008, lk 1), [C 33/2007 IBG Beteiligungsgesellschaft Sachsen-Anhalt mbH](#) (ELT C 246, 20.10.2007, lk 20), [N 389/2007 Beteiligungsfonds des Landes Niedersachsen](#) (ELT C 145, 11.6.2008, lk 1).

⁴⁹ [N 696/2007 ERDF'i riskikapitalifond Brandenburg](#) (ELT C 180, 17.7.2008, lk 3).

⁵⁰ Juhtum [N 46/2007, Automobile Craiova erastamine Rumeenias](#) (ELT L 239, 6.9.2008, lk 12). Vt pressiteade [IP/08/315](#), 27.2.2008.

⁵¹ Juhtumid [C 17/2005 Ümberkorraldamistoetus Gdynia laevatehasele](#) (ELT C 220, 8.9.2005, lk 7) ja [C 19/2005 Ümberkorraldamistoetus Szczecini laevatehasele](#) (ELT C 220, 9.9.2005, lk 7). Vt pressiteade [IP/08/1642](#), 6.11.2008.

keskkonnakaitseks antava riigiabi EÜ asutamislepinguga kokkusobivaks tunnistamise tingimusi. Need suunised jõustusid aprillis. Juulis võttis komisjon vastu uue grupierandimääruse, mille alusel taastuenergia ja energiatõhususe jaoks antav riigiabi vabastatakse teatavate tingimuste täitmisel kohustusest sellest teatada.

48. 13. novembril võttis komisjon vastu teise **strateegilise energiaülevaate** paketi,⁵² mis sisaldab laiaulatuslikke ettepanekuid energiavarustuse kindluse tõstmiseks ja milles muu hulgas rõhutatakse konkrentsil põhineva energia siseturu toimimise olulisust energiavarustuse kindluse seisukohast.
49. Korralikult toimiv energiaturg eeldab, et turule tulijatel on juurdepääs energiavõrkudele ja klientidele. Komisjon on keskendunud elektri- ja gaasisektori kolme põhilist tüüpi rikkumistele, mis hõlmavad sektoriuuringus tuvastatud peamisi turuhäireid. **Monopolidevastased uurimised** on suunatud konkrente tõrjuvale käitumisele, turuseisundi kuritarvitamisele ja salajastele kokkulepetele.
50. 2006. aastal algatas komisjon Saksamaa elektrituru uurimise energiasektori uuringu tulemusel⁵³. Uurimise käigus jõudis komisjon esialgsele seisukohale, et äriühing *E.ON* võib olla kuritarvitanud turgu valitsevat seisundit kahel viisil. Esiteks vähendas ta elektrituru hulgimüüjana strateegiliselt mõningate elektrijaamade tootmisvõimsust hulgiturul, et hinnad üles ajada. Sellele lisaks arvas komisjon, et *E.ON* on koostanud ja viinud ellu strateegia, et takistada kolmandaid isikuid elektritootmisse investeerimast. Teiseks soosis ta jaotusvõrgu operaatorina oma toodangut teisesel, tasakaalustava elektrienergia turul⁵⁴. Juunis pidas komisjon nõu huvitatud isikutega *E.ONi* esitatud struktuurimuutust sisaldavate kohustuste üle. *E.ON* esitas need kohustused konkrentsivastase käitumise tasakaalustamiseks Saksamaa elektriturgudel⁵⁵. Tulemused kinnitasid kohustuste proportsionaalsust ja vajalikkust probleemide parandamisel. Selle tulemusel võttis komisjon 26. novembril vastu otsuse, millega muudeti *E.ONi* kavandatud kohustused õiguslikult siduvaks ja lõpetati menetlus⁵⁶.
51. Seoses muude elektriturgu käsitlevate juhtumitega esitas komisjon detsembris vastuväited äriühingule *Electricité de France*, väites et viimane on sulgenud nii faktiliselt kui ka juriidiliselt klientide juurdepääsu pikaajaliste ainuõiguslike lepingutega, mille äriühing oli sõlminud Prantsusmaal elektrienergia suurtarbijatest ettevõtjatega⁵⁷. Komisjon jätkas uurimist juhtumis *Suez/Elektrabel*, mille puhul oli tegemist samasuguse väidetava juhtumiga Belgias⁵⁸. Pärast 2006. aastal tehtud üllatuskontrolli äriühingu *E.ON AG (E.ON)*, *E.ON Ruhrgas AG* ja *Gaz de France*

⁵² Vt pressiteade [IP/08/1696](#), 13.11.2008.

⁵³ Märjukiri [MEMO/06/483](#), 12.12.2006.

⁵⁴ Tasakaalustav energia on viimase hetke elektritarne voolusageduse tasakaalustamiseks võrgus. Komisjon arvas, et *E.ON* soosis oma tootmisega tegelevat sidusettevõtjat, isegi kui ta küsis kõrgemat hinda, millega jäeti suurenenud kulud lõpptarbija kanda, ja et *E.ON* takistas muudel energiatootjatel tasakaalustava energia müüki *E.ONi* turul.

⁵⁵ Märjukiri [MEMO/06/396](#), 12.6.2008.

⁵⁶ Vt pressiteade [IP/08/1774](#), 26.11.2008.

⁵⁷ Märjukiri [MEMO/06/809](#), 29.12.2008.

⁵⁸ Märjukiri [MEMO/07/313](#), 26.7.2007.

valdustes Saksamaal ja Prantsusmaal⁵⁹ ning ametliku uurimismenetluse algatamist juulis 2007⁶⁰ esitas komisjon vastuväited äriühingutele *E.ON* ja *Gaz de France*.

2.2. Finantsteenused

52. Suve alguses tabas **finantskriis** järjekindlalt ELi liikmesriikide majandust. Paljud ELi riikide valitsused võtsid meetmeid, et toetada rahanduse stabiilsust, taastada finantsturgude usaldusväärsus ja minimeerida laenu raha järsu vähenemise ohtu.
53. Konkurentsivaldkonnas ja **eelkõige riigiabi kontrolli** valdkonnas on komisjoni ülesanne olnud toetada finantsstabiilsust liikmesriikide võetud meetmete õiguskindluse kiire kinnitamisega. Komisjon on aidanud kaasa võrdsete võimaluste hoidmisele ja selle tagamisele, et ühe liikmesriigi võetud meetmetega ei kantaks probleeme lihtsalt teise liikmesriiki üle.
54. Oktoobris avaldatud teatises „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras”⁶¹ selgitas komisjon oma üldist lähenemisviisi ja esitas suunised hulga riigi sekkumiste kohta, eelkõige riigitagatiste kohta, mida oli võetud kõige levinuma meetmena kriisi vastu võitlemiseks selle algfaasis.
55. Seejärel tõusis liikmesriikide tähelepanu keskmesse peamiselt pankade rekapiitaliseerimine. Detsembris esitas komisjon suunised selliste meetmete hindamiseks ELi riigiabi eeskirjade alusel teatises „Finantsasutuste rekapiitaliseerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoonutuste vastu”⁶².
56. Nendes suunistes esitatud järjekindel metoodika on võimaldanud koostada ja heaks kiita arvukalt liikmesriikide abikavasid ja üksikmeetmeid, et võidelda kriisiga, hoides samas ära kahjuliku majandusliku tasakaalu kadumise nii pankade kui ka liikmesriikide vahel.
57. Komisjon kiitis EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel heaks abi järgmiste otsustega: Sachsen LB⁶³; IKB⁶⁴ West LB⁶⁵; Roskilde Bank⁶⁶ Hypo Real Estate⁶⁷ Bradford and Bingley⁶⁸.
58. Kriisi süvenemise tõttu otsustas komisjon oktoobri alguses kiita heaks riigiabi artikli 87 lõike 3 punkti b alusel liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks. 2008. aastal kiitis komisjon heaks järgmised finantsstabiilsust toetavad *abikavad*: üksteist *tagatiskava* (Taani⁶⁹, Soome,⁷⁰ Prantsusmaa,⁷¹ Iirimaa,⁷² Itaalia,⁷³ Läti,⁷⁴

⁵⁹ Märgukiri [MEMO/06/205](#), 17.5.2006.

⁶⁰ Märgukiri [MEMO/07/316](#), 30.7.2007.

⁶¹ ELT C 270, 25.10.2008, lk 8.

⁶² ELT C 10, 15.1.2009, lk 2.

⁶³ K-9/2008, Ümberkorraldamisabi äriühingule Sachsen LB, Saksamaa.

⁶⁴ K-10/2008, Ümberkorraldamisabi äriühingule IKB, Saksamaa.

⁶⁵ K-43/2008, Ümberkorraldamisabi äriühingule West LB, Saksamaa.

⁶⁶ N 366/2008, Päästmisabi äriühingule Roskilde Bank, Taani.

⁶⁷ NN 44/2008, Päästmisabi äriühingule Hypo Real Estate, Saksamaa.

⁶⁸ NN 41/2008, Päästmisabi äriühingule Bradford and Bingley, Ühendkuningriik.

⁶⁹ NN 51/2008, Tagatiskava Taani pankadele

⁷⁰ N 567/2008, Soome tagatiskava.

Madalmaad,⁷⁵ Portugal,⁷⁶ Sloveenia,⁷⁷ Hispaania⁷⁸ ja Rootsi⁷⁹); kaks *rekapitaliseerimiskava* (Prantsusmaa⁸⁰ ja Itaalia⁸¹); ühe *varade ostukava* (Hispaania⁸²); ja neli *üldkava*, mis sisaldavad ühte või enamat eespool loetletud meetet (Austria,⁸³ Saksamaa,⁸⁴ Kreeka,⁸⁵ Ühendkuningriik⁸⁶).

59. Komisjon kiitis 2008. aastal heaks ka arvukalt *üksikjuhtumeid*, sealhulgas rekapiitalseerimis-, tagatis- ja likviidsuskavasid: ING,⁸⁷ KBC,⁸⁸ Parex,⁸⁹ SNS Reaal,⁹⁰ Bayern LB,⁹¹ Fortis,⁹² Dexia,⁹³ Nord LB,⁹⁴ tagatis äriühingutele IKB,⁹⁵ Carnegie Sweden,⁹⁶ Aegon,⁹⁷ Fortis Bank ja Fortis Bank Luxembourg⁹⁸.
60. Komisjon tegutses kiiresti turu usaldusvääruse taastamiseks. Nende otsuste vastuvõtmisel on ta taganud liikmesriikidele selguse ja õiguskindluse ning näidanud, et ELi riigiabipoliitika suudab reageerida pragmaatiliselt ja vastutustundlikult turu muutuvatele oludele.
61. Finantskriisil on olnud tõsine mõju ELi **reaalmajandusele**. Pangad likvideerisid võlapositsioone ja muutusid varasemate aastatega võrreldes riskikartlikumaks. Äriühingutel tekkisid raskused laenu rahale juurdepääsuga. Komisjoni ülesandeks oli vältida avaliku sektori sekkumist, mis moonutaks konkurentsitingimusi siseturul ja kahjustaks eesmärki kasutada riigiabi õigesti. Komisjon on siiski tunnistanud, et teatavatel tingimustel on riigiabi kriisi lahendamiseks vaja. Riigiabi ei tohiks siiski kasutada selleks, et lükata edasi või vältida struktuursetesse raskustesse sattunud äriühingute vajalikku ümberkorraldamist. Seda eesmärki silmas pidades võttis komisjon lisaks konkreetsetele meetmetele finants- ja pangandussektoris hulga meetmeid, et lahendada reaalmajanduse olukorda.

71 N 548/2008, *Meetmed Prantsusmaa pankade finantsiliseks toetamiseks* (refinantseerimine, veel avaldamata).

72 NN 48/2008, *Tagatiskava Iirimaa pankadele*

73 N 520a/2008 *Tagatiskava Itaalia pankadele.*

74 N 638/2008, *Tagatiskava pankadele.*

75 N 524/2008, *Tagatiskava Madalmaade finantsasutustele.*

76 NN 60/2008, *Tagatiskava Portugali krediidasutustele.*

77 NN 531/2008, *Tagatiskava Sloveenia krediidasutustele.*

78 NN 54b/2008, *Hispaania tagatiskava krediidasutustele.*

79 N 533/2008, *Meetmed Rootsi pankade toetamiseks.*

80 N 613/2008, *Meetmed Prantsusmaa pankade finantsiliseks toetamiseks (rekapitaliseerimine).*

81 N 648/2008, *Tagatiskava.*

82 NN 54a/2008, *Hispaania finantsvarade soetusfond.*

83 NN 557/2008, *Abikava Austria finantssektorile.*

84 NN 512/2008, *Abikava Saksamaa finantsasutustele.*

85 N 560/2008, *Abikava Kreeka pankade toetamiseks.*

86 N 507/2008, *Abikava Ühendkuningriigi pankade toetamiseks.*

87 N 528/2008, *Meede äriühingu ING toetuseks (rekapitaliseerimine), Madalmaad.*

88 N 602/2008, *KBC rekapiitalseerimine, Belgia.*

89 NN 68/2008, *Meetmed äriühingu JSC Parex Banka toetuseks, Läti.*

90 N 611/2008, *Madalmaade ametiasutuste uus kapitalisüst äriühingusse SNS Reaal, Madalmaad.*

91 N 615/2008, *Äriühingule Bayern LB antud tagatis ja rekapiitalseerimine, Saksamaa.*

92 N 574/2008, *Meede äriühingu Fortis toetuseks Belgia/Luksemburg/Madalmaad.*

93 NN 45-49-50/2008, *Tagatis äriühingu Dexia kohustustele, Belgia.*

94 N 655/2008, *Tagatis äriühingule Nord LB, Saksamaa.*

95 N 639/2008, *Tagatis äriühingule IKB, Saksamaa.*

96 NN 64/2008, *Erakorralised päästemeetmed Carnegie investeerimispanngale, Rootsi.*

97 N 569/2008, *Meede äriühingu Aegon toetuseks, Madalmaad.*

98 NN 42-46-53A/2008, *Ümberkorraldamisabi äriühingutele Fortis Bank ja Fortis Bank Luxembourg.*

62. Eelkõige võttis komisjon vastu ajutise riigiabi meetmete raamistiku praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks⁹⁹. Ajutine raamistik annab liikmesriikidele täiendavad võimalused võitlemiseks laenu raha vähesuse mõjuga reaalmajandusele. Nende eesmärkide saavutamiseks võivad liikmesriigid näiteks teatavate tingimuste täitmisel ja kuni 2010. aasta lõpuni anda:
- kindlasummalist abi kuni 500 000 eurot äriühingu kohta järgmiseks kaheks aastaks, et leevendada praegusi raskusi;
 - riigitagatise vähendatud tagatispreemiaga laenudele
 - subsideeritud laene, eelkõige keskkonnahoidlikele toodetele (mis vastavad keskkonnakaitsenormidele juba enne tähtaega või vastavad rangematele normidele);
 - riskikapitaliabi kuni 2,5 miljonit eurot VKE kohta aastas (praegu kehtiva 1,5 miljoni euro asemel) juhtudel, kus vähemalt 30 % (praegu kehtiva 50 % asemel) investeeringumahust pärineb erainvestoritelt.

Turuhäirete tõendamiskohustust ekspordikrediidi turul on ka vähendatud.

63. Komisjon võttis ennetava lähenemisviisi, tagades et kriisimeetmed kiidetaks heaks väga kiiresti. Esimesed meetmed kiideti heaks aasta lõpus (NN 661/08 Kreditanstalt für Wiederaufbau rahastatav laenuosa Saksamaa konjunktuurikavas ja NN 668/08, föderaalraamistik väikeste ühisturuga kokkusobivate abisummade kohta, mõlemad Saksamaal).

2.3. Elektrooniline side

64. ELi elektroonilise side sektoris toimuvad kiired tehnoloogilised ja turunduslikud muudatused ning 2008. aastal kasvasid kuuendat aastat järjest investeeringud sellesse sektorisse. 2008. aastal jätkus üleminek endistest riiklikest monopolidest konkurentsile.
65. ELi elektrooniliste sidevõrkude reguleeriv raamistik (edaspidi reguleeriv raamistik),¹⁰⁰ mis on loodud selleks, et lihtsustada juurdepääsu vanale infrastruktuurile, edendada investeeringuid alternatiivsesse infrastruktuuri ning tagada tarbijatele valikuvõimalus ja madalamad hinnad, on jätkuvalt õigusraamistik suurema osa elektrooniliste sideteenuste pakkujate jaoks. **Komisjon hindas**

⁹⁹ ELT C 16, 22.1.2009, lk 1.

¹⁰⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/21/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv, [EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/19/EÜ, 7. märts 2002, elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahendite juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv, [EÜT L 108, 24.4.2002, lk 7](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/20/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv, [EÜT L 108, 24.4.2002, lk 21](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/22/EÜ, 7. märts 2002, universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv, [EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51](#)) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, 12. juuli 2002, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv, [EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37](#)).

2008. aasta jooksul riikide reguleerivate asutuste esitatud 121 teatist ja võttis raamdirektiivi artiklis 7 sätestatud ühenduse konsultatsioonimehhanismi alusel vastu 83 märkustega kirja ja 33 märkusteta kirja. Viiel juhul tekkisid komisjonil tõsised kahtlused teatatud meetmete ELi õigusega kokkusobivuses ja ta algatas raamdirektiivi artikli 7 lõike 4 alusel uurimismenetluse teise etapi.

66. Vastavalt reguleerivale raamistikule ja konkurentsioiguse aluspõhimõtetele saab määrata kindlaks riigisisesed geograafilised turud, kus esinevad selgelt erinevad konkurentsitingimused, mis võimaldab reguleerida neid valdkondi, kus on endiselt eelnevat reguleerimist vaja. Sellise lähenemisviisi on omaks võtnud mitu riiklikku reguleerivat asutust, et elektroonilise side turgusid piirangutest vabastada ja hinnata. Tiheneva konkurentsitingimustes eelkõige jaemüügiturul on hakanud tulemusi andma komisjoni 2007. aasta soovitus¹⁰¹ turgude kohta, mis on tundlikud eelneva reguleerimise suhtes. 2008. aastal järeldasid riiklikud reguleerivad asutused, et isegi kui arvestada riiklike eripärasid, tuleks vähendada piiranguid kõikidel või arvukatel turgudel, mis on soovitusel esitatud loetelust välja arvatud.
67. Komisjon jätkas 2008. aastal **reguleeriva raamistiku läbivaatamist**. 24. septembril võttis Euroopa Parlament esimesel lugemisel vastu arvamused komisjoni õigusaktide ettepanekute kohta ning 27. novembril saavutas Euroopa Liidu Nõukogu poliitilise kokkuleppe ELi elektroonilise side raamistiku ümberkorraldamisele suunatud meetmete paketi üle.
68. Arvestades asjaolu, et **kõnede lõpetamise tasud** ELis on kõrged ja neid ei ole kogu ELis järjekindlalt reguleeritud, on komisjon teinud ettepaneku **soovituse** kohta, mille vastuvõtmine on kavandatud 2009. aastaks ja millega viidaks lõpetamistasud tõhusale tasemele, tagades järjekindla lähenemisviisi selliste tasude suhtes. Lisaks töötab komisjon välja **soovitust asjakohase reguleeriva raamistiku ja õiguskaitsevahendite kohta** järgmise põlvkonna juurdepääsuga võrguühenduse jaoks. Komisjon ajakohastas oma **soovitust teavitamise, tähtaegade ja konsultatsioonide kohta**, mis on ette nähtud raamdirektiivi artikliga 7,¹⁰² et vähendada bürokraatiat ja tõhustada riiklike reguleerivate asutuste ja komisjoni koostööd.
69. Elektroonilise side sektorile antava **riigiabi** valdkonnas soosib komisjon riigiabi meetmeid, mille eesmärk on tagada Euroopa kodanikele võimalikult laiaulatuslik lairibaühendus mõistliku hinnaga. 2008. aastal selgitas komisjon välja kaks peamist riiklikku sekkumist lairibaturul. Ühed liikmesriigid on keskendunud peamiselt mõistliku hinnaga lihtsatele lairibateenustele eelkõige maapiirkondades, kus sellist teenust ei ole, et tagada lairibateenused kõikidele kodanikele ja äriühingutele. Samal ajal on komisjon märganud, et mõningates liikmesriikides on avalik sekkumine järkjärgult suundunud väga kiiretele lairibavõrkudele, nn järgmise põlvkonna

¹⁰¹ Komisjoni soovitus, 17. detsember 2007, elektroonilise side sektori asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta ([ELT L 344, 28.12.2007, lk 65](#)).

¹⁰² Komisjoni soovitus, 15. oktoober 2008, teavitamise, tähtaegade ja konsultatsioonide kohta, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/21/EÜ (elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta) artikliga 7 ([ELT L 301, 12.11.2008, lk 23](#)).

võrgud¹⁰³. Komisjoni 2008. aasta otsused lairibale antud riigiabi kohta jäävad viimatinimetatud kategooriasse.

70. Komisjon valmistab ette ka riigiabi suuniseid ELi riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta riigipoolse lairibavõrkude kasutuselevõtu rahastamise suhtes, sealhulgas nn järgmise põlvkonna juurdepääsuga lairibavõrkudele.

2.4. Infotehnoloogia

71. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektorit iseloomustab digitaalne ühtlustumine ning sellega kaasnev ja kasvav koostalitusvõime ja standardite loomise tähtsus. Turg liigub paremini ühtlustatud teenuste ning vertikaalse ja horisontaalse integreerumise suunas. Soovitakse kontrollida nii digitaalseid kui ka reaalseid võrke ning luua ja kontrollida standardseid platvorme.

72. Arvestades **konkurentsi jõustamist** info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoris ja komisjoni 2007. aasta menetlust Microsofti vastu ja koostalitusvõimet käsitleva teabe litsentsi tasude vähendamist, käivitas Microsoft vabatahtlikult koostalitusvõime põhimõtete projekti ja avaldas palju koostalitusvõime alast teavet oma veebisaidil 21. veebruaril.

73. *Inteli* juhtum esitati 17. juunil täiendavad vastuväited, millega kinnitati komisjoni 2007. aasta juuli vastuväidetes esitatud esialgset seisukohta, et Intel on rikkunud EÜ asutamislepingu eeskirju turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta (artikkel 82), et kõrvaldada oma peamine konkurent AMD x86 seeria protsessorite turult.

74. **Ühinemiste kontrolli** valdkonnas tegi komisjon kaks otsust satelliitnavigatsioonisektori kohta. 14. mail kiitis komisjon heaks¹⁰⁴ tehingu, mille raames kaasaskantavate navigatsiooniseadmete ja navigatsioonitarkvara tootja *TomTom* võtab üle *Tele Atlase*, kes on üks kahest kogu EMPd hõlmavate digitaalsete navigatsioonikaartide andmebaaside tarnijast. 26. juunil kiideti heaks *NAVTEQ*i, *Tele Atlase* ainsa tõelise konkurenti kavandatav ülevõtmine¹⁰⁵ mobiiltelefonide tootja *Nokia* poolt. Mõlemad tehingud olid laadilt vertikaalsed ja nõudsid põhjalikku analüüsi vastavalt hiljuti vastuvõetud mittehoriisontaalsete ühinemiste suunistele.

2.5. Meedia

75. 17. septembril toimunud **ümarlaual sidusjaemüügi võimaluste ja takistuste kohta Euroopa ühtsel turul** peeti kõrgetasemelisi läbirääkimisi tarbijate ja ettevõtjate kõrgete esindajatega Interneti pakutavate ärivõimaluste ning muusika ja kaupade sidusjaemüügi puhul esinevate takistuste üle. Konkurentsi peadirektoraadi avaldatud probleeme käsitlevale dokumendile saadi rohkem kui 30 vastust ja 16. detsembril peeti kokkuvõttev koosolek muusika võrgu teel levitamise kohta.

¹⁰³ Järgmise põlvkonna juurdepääs võrkudele on laiatähenduslik termin, mida kasutatakse uue, peamiselt kiudoptilise lairibavõrgu kirjeldamiseks, mis pakub praeguste ühendustega (nt ADSL) võrreldes palju kiiremat ja rohkem sümmeetrilist lairibaühendust lõpptarbijale.

¹⁰⁴ Juhtum [COMP/M.4854 TomTom/Tele Atlas](#).

¹⁰⁵ Juhtum [COMP/M.4942 Nokia/NAVTEQ](#).

76. Muusikateoste autoriõiguste haldamise teemal avaldas komisjon 16. juulil olulise otsuse EMP 24 kollektiivse esindamise ühingu kohta,¹⁰⁶ kes haldavad muusikateoste autoriõigusi autorite nimel (nii heliloojad kui ka sõnade autorid). CISACi otsusega keelatakse nii liikmesuse ja ainuõiguste sätteid vastastikuse esindamise lepingutes, mida kollektiivse esindamise ühingud sõlmivad kõikide kasutamiskiiside suhtes, kui ka kooskõlastatud tegevus esindamises lepingutes asjaomaste õiguste kasutamise territoriaalsel piiritlemisel Interneti, kaabellevi või satelliidi kaudu.
77. Keelustatud tegevus kaitses kollektiivse esindamise ühingute positsiooni asjaomastel territooriumidel nii õiguste haldamisel kui ka repertuaaride litsentsimisel kasutajatele. Liikmesuse sätteid ei võimaldanud õiguste omanikel määrata oma õiguste haldajaks kollektiivse esindamise ühingut omal äranägemisel. Ainuõiguste sätteid ja kooskõlastatud tegevus takistasid ühingute vahel konkurentsi tekkimist õiguste litsentsimise osas ja mitut territooriumi hõlmavate litsentside tekkimist.
78. 2008. aastal jätkas komisjon ELi liikmesriikides **analooringhäälingult digitaalringhäälingule ülemineku jälgimist**. EÜ asutamislepingu artikli 226 kohase poolelioleva rikkumismenetluse raames Itaalia suhtes, mille aluseks oli Itaalia tarbijate ühingu Altroconsumo kaebus,¹⁰⁷ vaatasid komisjoni talitused läbi Itaalia ringhäälingukorda tehtud viimased muudatused¹⁰⁸ ja vahetasid teavet Itaalia ametiasutustega kõnealuse õigusakti reguleerimisala ning maapealsete televisiooni digiteerimise kriteeriumide kohta. Selle korra muudatused peaksid tagama rohkem sagedusi uutele turule tulijatele ja väikestele juba tegutsevatele ringhäälinguorganisatsioonidele.
79. Komisjon jätkas ka **avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide riikliku rahastamise** heakskiitmist, kui nii avaliku teenindamise kohustus ja rahastamine on määratud kindlaks täiesti läbipaistvalt ja kui riiklik rahastamine ei ületa avaliku teenindamise kohustuse täitmiseks vajalikku. 2008. aastal võttis komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikele 2 koostoimes ringhäälinguteatisega vastu kaks otsust avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide rahastamise kohta. Esimene neist käsitles Belgia (flaami) avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni VRT üldist rahastamiskava¹⁰⁹. Teine otsus käsitles Iiri avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide RTE ja TG4 rahastamiskorda¹¹⁰. Komisjon kiitis heaks ka riigiabi kahele avalik-õiguslikule ringhäälinguorganisatsioonile keerulise rahalise olukorra leevendamiseks: France Télévisions'ile¹¹¹ EÜ asutamislepingu

¹⁰⁶ Juhtum [COMP/38.698 CISACi leping](#).

¹⁰⁷ Vt pressiteade [IP/07/1114](#), 18.8.2007 ja Altroconsumo poolt oktoobris 2008 esitatud dokument, mis on kättesaadav aadressil <http://www.altroconsumo.it/mercato-e-concorrenza/altroconsumo-esposto-alla-commissione-europea-sul-passaggio-al-digitale-si-parte-il-15-ottobre-ma-la-concorrenza-e-all-italiana-s222543.htm>

¹⁰⁸ Seaduse nr 101/08 artikkel 8h (Legge 06/06/2008, n. 101 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 8 aprile 2008, n. 59, recante disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee), avaldatud Itaalia Vabariigi Ametlikus Teatajas Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana – Serie Generale, numero 132, 7 giugno 2008.

¹⁰⁹ Juhtum [E 8/2006 Riigiabi avalik-õiguslikule ringhäälinguorganisatsioonile VRT](#).

¹¹⁰ Juhtum [E 4/2005 Riigiabi RTE ja TNAG \(TG4\) rahastamiseks](#).

¹¹¹ Juhtum [N 279/2008 Kapitalisüst France Télévisions'il](#) (ELTs seni avaldamata).

artikli 86 lõike 2 ning TV2 Danmarkile¹¹² EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 artikli c ja **päästmis- ja ümberkorraldamisabi** sätete alusel.

80. Novembris, pärast jaanuarist märtsini toimunud avalikku arutelu esitas komisjon uue **ringhäälinguteatise eelnõu**¹¹³ täiendavaks avalikuks aruteluks, et pakkuda kõikidele turuosalistele rohkem selgitusi ja tagada uue tehnoloogilise keskkonnaga piisavalt kohandatud raamistik.
81. Oktoobris algatas komisjon **avaliku arutelu** kava kohta laiendada riigiabi hindamiskriteeriume **kinoteatisele**¹¹⁴. Praegu kehtivate kriteeriumide kohaselt võib filmitööstuses antavale riigiabile anda teatavatel tingimustel vabastuse, eriti kui abi antakse kultuurifilmidele. Seejuures tuleb kinni pidada teatavatest piirmääradest territoriaalsete nõuete ja abi osatähtsuse puhul.
82. 2008. aastal kiitis komisjon heaks mitu filmitoetuskava, näiteks Ungari filmi toetuskava,¹¹⁵ Itaalia filmitööstuse maksusoodustused,¹¹⁶ Soome filmi toetuskava¹¹⁷ ja Saksa filmi toetuskava¹¹⁸.
83. Komisjon kiitis 2008. aastal heaks **kaks suuremat ülevõtmist** meediavaldkonnas. 14. veebruaril kiitis komisjon heaks Ühendkuningriigis asuva *Reuters Groupi* kavandatud ülevõtmise Kanada ettevõtja *Thomson Corporation* poolt, sidudes selle teatavate tingimuste ja kohustustega. 11. märtsil kiitis komisjon mittehorisontaalsete ühinemiste suuniseid esimest korda kohaldades heaks internetireklaami tehnoloogia ettevõtja *DoubleClick* kavandatava ülevõtmise *Google* poolt¹¹⁹.

2.6. Transport

84. 2008. aasta osutus transpordisektori jaoks keeruliseks, sest esmalt tõusid kütusehinnad aasta esimeses pooles järjepidevalt ja seejärel tekkis aasta teises pooles majanduskriis. Majanduskasvu aeglustumine on mõjutanud oluliselt nii kauba- kui ka reisijavedu kõikide veoliikide puhul. Üldise majanduskriisi taustal on transpordisektoris võetud lisameetmeid ja sellega jätkatakse ilmselt ka 2009. aastal.
85. **Maanteeveo sektoris** kohaldab komisjon endiselt avaliku teenindamise lepingute ja avaliku teenindamise kohustuste suhtes kehtivaid riigiabi eeskirju, sest läbivaadatud määrus avalike teenuste kohta maismaatranspordis¹²⁰ ei ole jõustunud. Pärast *Altmarki* otsust¹²¹ on komisjon saanud ja vaadanud läbi arvukalt kaebusi, samuti teatavaid teateid kohalikele ja piirkondlikele bussivedudele antud toetustest, mille puhul on peamiselt tegemist lepingutega, mis on sõlmitud ilma avalikku hanget korraldamata. Komisjon tegi lõpliku positiivse otsuse avaliku teenindamise lepingu

¹¹² Juhtum [N 287/2008](#) Päästmisabi *TV2/Danmark A/S'ile* (ELT C 9, 14.1.2009, lk 3).

¹¹³ Vt IP/08/1626, 4.11.2008.

¹¹⁴ Vt IP/08/1580, 24.10.2008.

¹¹⁵ Juhtum [N 202/2008](#) Ungari filmi toetuskava (ELT C 237, 28.10.2008, lk 1).

¹¹⁶ Juhtum [N 595/2008](#) *Maksusoodustused filmitööstusele* (ELTs seni avaldamata).

¹¹⁷ Juhtum [NN 70/2006](#) *Abikava Soome kinotööstusele* (ELTs seni avaldamata).

¹¹⁸ Juhtum [N 477/2008](#) *Saksa filmi toetuskava* (ELTs seni avaldamata).

¹¹⁹ Juhtum [COMP/M.4731](#).

¹²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1370/2007, 23. oktoober 2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 ([ELT L 315, 3.12.2007, lk 1](#)).

¹²¹ Juhtum [C-280/00](#), *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (edaspidi „Altmark”), EKL 2003, lk I-7747.

kohta reisijate avaliku bussiveo kohta Lienzi piirkonnas Austrias¹²². Ta algatas ka ametliku uurimismenetluse meetmete kohta, mida on võetud Prantsuse äriühingu *Sernam* suhtes, mis on Société national des chemins de Fer Français (SNCF) maanteeveoga tegelev tütarettevõtja, arvestades kahtlusi selle üle, kas komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsuses sätestatud tingimused on täidetud.

86. **Raudteeveo ja kombineeritud veo** valdkonnas avati kaupade raudteeveo teenused ELis täielikult konkurentsile 1. jaanuaril 2007; rahvusvaheline reisijate raudteevedu avatakse konkurentsile 1. jaanuarist 2010. **Suunised raudtee-ettevõtjatele antava riigiabi kohta**¹²³ jõustusid juulis. Suunistes esitatakse üksikasjalikult komisjoni lähenemisviisi direktiivis 91/440/EMÜ määratletud¹²⁴ raudtee-ettevõtjatele antava riigiabi kohta ning linnatranspordi, linnalähise või piirkondliku reisijateveoga tegelevate ettevõtjatele antava riigiabi kohta, et suurendada riikliku rahastamise läbipaistvust ja õiguskindlust. 2008. aastal võttis komisjon vastu mitu **otsust** raudteeveo ja kombineeritud veo edendamiseks¹²⁵. 2008. aastal võttis komisjon vastu ka arvukalt otsuseid **ühinemiste** valdkonnas. 19. märtsil kiitis komisjon heaks Hispaania logistikateenuste pakkuja *Transfesa* ülevõtmise Saksa riigile kuuluva raudtee-ettevõtja *Deutsche Bahn* poolt¹²⁶. 25. novembril kiitis komisjon heaks¹²⁷ Ungari *MÁV Cargo* ülevõtmise Austria äriühingu RCA poolt teatavatel tingimustel.
87. 1. juulil võttis komisjon vastu **suunised EÜ asutamislepingu artikli 81 kohaldamiseks mereveoteenuste suhtes**,¹²⁸ pidades silmas määruse 4056/86 tühistamist liinilaevanduskonverentside suhtes alates 18. oktoobrist ja määruse 1/2003 reguleerimisala laiendamist, et hõlmata *kabotaaž* ja rahvusvahelised trampveoteenused. Suunistes on sätestatud põhimõtted, mille alusel määrab komisjon kindlaks turud ja hindab teabevahetuse kavasid liinilaevanduses ja koostöökokkuleppeid, mis hõlmavad *merekabotaaži*, liinilaevandusteenuseid ja trampveoteenuseid.
88. 21. oktoobril avaldas komisjon **grupierandimääruse eelnõu** EÜ asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta liinilaevandusettevõtjate teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuste suhtes („konsortiumid”),¹²⁹ arvestades et grupierandimäärus aegub 2010. aastal. Grupierandimääruse vastuvõtmisel jõuab lõpule mereveoteenuste suhtes kehtivate konkurentsieeskirjade ümberkorraldamine, mis algatati 2003. aastal.
89. 12. detsembril andis komisjon välja **suunised riigiabi kohta**, millega täiendatakse **ühenduse rahastamist meremagistraalide rajamiseks**,¹³⁰ et ühtlustada abi

¹²² Juhtum [C 16/2007](#), (ELTs seni avaldamata).

¹²³ [ELT C 184, 22.7.2008, lk 13](#).

¹²⁴ Nõukogu direktiiv 91/440/EMÜ, 29. juuli 1991, ühenduse raudteede arendamise kohta ([EÜT L 237, 24.8.1991, lk 25](#)).

¹²⁵ Juhtumid [N 685/2007](#) (ELT C 140, 6.6.2008, lk 1); N 495/2007 (ELT C 152, 18.6.2008, lk 21); N 11/2008 ja N 34/2008 (ELT C 38, 17.2.2009, lk 3); N 159/2008 (ELT C 202, 8.8.2008, lk 2); N 195/2008 (ELT C 329, 24.12.2008, lk 3); ja N 352/2008 (ELT C 7, 13.1.2008, lk 1).

¹²⁶ Juhtum COMP/M.4786, *Deutsche Bahn / Transfesa*

¹²⁷ Juhtum COMP/M.5096 *RCA / MIV Cargo*

¹²⁸ [ELT C 245, 26.9.2008, lk 2](#) Vt ka pressiteade [IP/08/1063](#), 1.7.2008.

¹²⁹ [ELT C 266, 21.10.2008, lk 2](#) Vt ka pressiteade [IP/08/1566](#), 22.10.2008.

¹³⁰ Komisjoni teatis milles antakse suuniseid riigiabi kohta, millega täiendatakse ühenduse rahastamist meremagistraalide rajamiseks ([ELT C 317, 12.12.2008, lk 10](#)).

maksimaalne osatähtsus ja kestus ühenduse suunistega meretranspordile antava riigiabi kohta ja¹³¹ lisada soodsamad tingimused projektidele, mis on hõlmatud teise Marco Polo programmiga (et anda ühenduse finantsabi kaubaveosüsteemi keskkonnakaitsemeetmete tõhustamiseks, Marco Polo II),¹³² ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 1996. aasta otsusega nr 1692/96/EÜ üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate ühenduse suuniste kohta (TEN-T)¹³³.

90. Pärast põhjalikku uurimist **üldist majandushuvi pakkuvate teenuste** valdkonnas leidis komisjon, et Prantsuse riigi poolt äriühingule *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (SNCM) aastatel 1991–2001 avaliku teenindamise kohustuse eest makstud hüvitis on kokkusobiv ühisturuga¹³⁴. Seevastu otsustas komisjon algatada ametliku uurimismenetluse hüvitismehhanismi kohta seoses äriühingute *CalMag* ja *Northlink* Šotimaa saartevahelise praamlaevadel reisijaveo avaliku teenindamise kohustuse täitmisega¹³⁵.
91. **Lennundusvaldkonnas** jõustus 1. novembril **lennuteenuste määrus**,¹³⁶ mis on ELi õhustranspordi õigusraamistik ja sisaldab eeskirju ühenduse lennuettevõtjatele lennutegevuslubade väljaandmise ja järelevalve, turule juurdepääsu, õhusõidukite registreerimise ja rentimise, avaliku teenindamise kohustuse, lennujaamadevahelise liiklusjaotuse ja hinnakujunduse kohta. Lisaks jätkas komisjon uue määruse väljatöötamist, mis lihtsustaks ja ajakohastaks arvutipõhist ettetellimissüsteemi reguleerivaid eeskirju¹³⁷.
92. 2008. aastal paluti komisjon teha otsus mitme **päästmis- ja ümberkorraldamismeetme** kohta, kui lennuettevõtjatel pidid toime tulema kõrgete toornaftahindadega ning finants- ja majanduskriisist tuleneva väheneva nõudlusega. Juhtum *Olympic Airways / Olympic Airlines* leidis komisjon, et Kreeka ametiasutuste esitatud erastamiskava, mis sisaldas kahe äriühingu teatavate varade komplektmüüki, ei kujutanud endast riigiabi, eeldusel et Kreeka ametiasutuste esitatud kohustused täidetakse täies ulatuses¹³⁸. Eraldiseisvas, kuid seotud otsuses¹³⁹ asus komisjon seisukohale, et alates eelmisest, 2005. aastal tehtud otsusest on Kreeka andnud täiendavat riigiabi juhtivale lennuettevõtjale, ja määras selle tagasinõudmise. Juunis algatas komisjon ametliku uurimismenetluse 300 miljoni euro suuruse laenu kohta, mille Itaalia riik andis äriühingule *Alitalia*¹⁴⁰. Novembris tegi komisjon lõpliku negatiivse otsuse, millega määrati ühisturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmine¹⁴¹. Samal ajal kiitis komisjon heaks *Alitalia* likvideerimiskava¹⁴².

¹³¹ [ELT C 13, 17.1.2004, lk 3](#)

¹³² Loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1692/2006 ([ELT L 328, 24.11.2006, lk 1](#)).

¹³³ [EÜT L 228, 9.9.1996, lk 1](#)

¹³⁴ Juhtum [C 58/2002](#) (ELTs seni avaldamata).

¹³⁵ Juhtum C16/2008 (ELT C 126, 23.5.2008, lk 16).

¹³⁶ Määrus (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta, millega asendatakse määrused 2407/92, 2408/92 ja 2409/92 (nn kolmas pakett, [ELT L 293, 31.10.2008, lk 3](#)).

¹³⁷ Kavandatud määrusega asendatakse määrus (EÜ) nr 2299/89 (EÜT L 220, 29.7.1989, lk 1).

¹³⁸ Juhtumid [N 321/2008](#), [N 322/2008](#) ja [N 323/2008](#) (ELTs seni avaldamata).

¹³⁹ Juhtum [C 61/2007](#) (ELTs seni avaldamata).

¹⁴⁰ Juhtum [NN 31/2008](#) (ELT C 184, 22.7.2008, lk 34).

¹⁴¹ Juhtum [C 26/2008](#) (ELTs seni avaldamata).

¹⁴² Juhtum [N 510/2008](#) (ELT C 46, 25.2.2009, lk 6).

93. **Lennuväljade infrastruktuuri** valdkonnas lõpetas komisjon ametliku uurimismenetluse riigiabi meetmete kohta, mis hõlmasid äriühingut *DHL Group* ja *Leipzig-Halle lennujaama*¹⁴³. Komisjon asus seisukohale, et kapitalisüstid *Leipzig lennujaama* olid kooskõlas asutamislepinguga. Seevastu äriühingule *DHL* antud tagatis ja garantiikiri loeti asutamislepinguga vastuolus olevaks. Komisjon määras tagatisega seotud kokkusobimatu abi tagasinõudmise ja keelas garantiikirja andmise. Esimese Astme Kohus tühistas komisjoni 2004. aasta otsuse, millega kohustati Belgiaat nõudma tagasi kokkusobimatu abi, mida anti äriühingule *Ryanair* tegevuse alustamisel Charleroi' lennujaamas¹⁴⁴. Kohus leidis, et komisjon oleks pidanud uurima Valloonia piirkonna ja äriühingu Brussels South Charleroi Airport'i meetmeid ühiselt ja oleks pidanud kohaldama turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori põhimõtet Valloonia piirkonna võetud meetmete suhtes, sest kõnealuse kahe üksuse vahel olid tihedad ärisuhted.
94. **Ühinemiste** valdkonnas kiitis komisjon 6. augustil ELi ühinemismääruse alusel heaks *Northwest Airline Corporationi* (NWA) ülevõtmise *Delta Air Lines Inc* (Delta)¹⁴⁵ poolt, kes mõlemad on USA lennuettevõtjad. 17. detsembril kiitis komisjon pärast põhjalikku uurimist heaks äriühingute *KLM* ja *Martinair* ühinemise¹⁴⁶.
95. Aprillis 2007 alla kirjutatud **ELi-USA avatud lennunduslepingu** raames, mis sisaldab sätteid komisjoni ja USA transpordiministeeriumi koostöö tugevdamiseks konkurentsi valdkonnas, käivitasid komisjon ja transpordiministeerium märtsis **ühise uurimisprojekti lennuettevõtjate ühenduste kohta**¹⁴⁷. Selle projekti eesmärk on suurendada teadlikkust transatlantiliste lennuteenuste kohta, lennuettevõtjate ühenduste mõju kohta lennuettevõtjate konkurentstile ja ühenduste rolli võimaliku muutumise kohta pärast ELi ja USA avatud lennunduslepingu sõlmimist.

2.7. Farmaatsiatööstus

96. ELi **monopolidevastaste eeskirjade** kohaldamisel farmaatsiatööstuses on komisjoni 2008. aasta olulisim meede **farmaatsiaspektori uuringu**¹⁴⁸ algatamine 15. jaanuaril. Samal kuupäeval tegi komisjon üllatuskontrolli mitme geneeriliste ja originaalravimite tootja valdustes ELis. See oli esimene sektoriuuring, mille komisjon algatas kontrollidega.
97. Sektoriuuring algatati vastuseks teabele, mille kohaselt ei toimi konkurents ELi farmaatsiaturul nõuetekohaselt. See on täheldatav innovatsiooni vähenemise tõttu, mis on mõeldatav uute ravimite turuletuleku vähenemisega igal aastal ja geneeriliste ravimite hilinenud turule jõudmisega. Uuringu eesmärk oli selgitada välja, kas ravimitootjate teatav käitumine võib põhjustada geneeriliste ravimite hilinemist ja

¹⁴³ Juhtum [C 48/2006](#) (ELT L 346, 23.12.2008, lk 1).

¹⁴⁴ Kohtuasi [T-196/04](#) *Ryanairi avaldus komisjoni 12. veebruari 2004. aasta otsuse 2004/393/EÜ (mis käsitleb Valloonia piirkonna ja Brussels South Charleroi Airport'i poolt lennufirmale Ryanair antud soodustusi viimase tegevuse alustamisel Charleroi's) tühistamiseks.*

¹⁴⁵ Juhtum COMP/M.5181.

¹⁴⁶ Juhtum COMP/M.5141.

¹⁴⁷ Vt pressiteade [IP/08/459](#), 18.3.2008.

¹⁴⁸ Komisjoni otsus, 15. jaanuar 2008, millega algatatakse farmaatsiaspektori uurimine nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 alusel. Täiendav teave veebilehel: <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry/index.html>

innovatsiooni vähenemist. Uuringus keskenduti eelkõige käitumisele, millega originaalravimite tootjad võivad takistada või pidurdada geneeriliste ravimite tootjaid, ja konkureeritavate originaalravimite väljatöötamisele. Selles võeti kokku ka farmaatsiatööstuse suhtes kehtiva reguleeriva raamistiku puudujäägid, millele osutasid vastanud ettevõtjad ja ametiasutused.

98. Uuringu käigus pidas komisjon nõu kõikide sidusrühmadega, nagu originaal- ja geneeriliste ravimite tootjad, tööstusharu ühendused, tarbijate- ja patsientide ühendused, kindlustusseltsid, arstide ühendused, proviisorid ja haiglad, tervishoiuametid, Euroopa Patendiametid, paralleelselt tegutsevad kaubandusettevõtjad ja riiklikud konkurentsiasutused. Komisjon kogus andmeid rohkem kui 100 ELis tegutsevale ravimitootjale ja muule sidusrühmadele saadetud teabenõudega. Andmed hõlmavad 219 keemilisest molekulist koosnevat valimit, mis on seotud inimtervishoius kasutatavate retseptiravimitega, mida müüdi ELis ajavahemikul 2000–2007.
99. 28. novembril avaldas komisjon farmaatsiaspektori uuringu esialgse aruande¹⁴⁹. Aruandes kinnitati, et tõepoolest jõuavad geneerilised ravimid turule hilinemisega ja innovatsioon on vähenenud, ning uuriti mõningaid võimalikke põhjuseid, eelkõige äriühingute käitumisest tulenevaid põhjuseid. Esialgses aruandes rõhutatakse patendiõiguste tähtsat rolli farmaatsiasektoris. Selles ei ole toodud ära konkreetseid väärti käitumise juhtumeid ega esitatud suuniseid uuritud käitumise ELi konkurentsieskirjadega kokkusobivuse kohta.
100. Sektoriuringu tulemused näitavad, et originaalravimite tootjad on välja töötanud ja rakendanud strateegiaid (nn strateegialaegas), et tagada pidev sissetulek väljatöötatud ravimitelt. Nende strateegiate edukas elluviimine võis aidata turuletoomist pidurdada või takistada, kuid aruandes rõhutatakse, et äriühingute käitumine ei pruugi olla ainus põhjus, miks geneeriliste ravimite tootjate tooted jõudsid turule hilinemisega.
101. Sidusrühmad esitasid ka märkusi farmaatsiaspektori suhtes kohaldatava reguleeriva raamistiku kohta, tuues esile kogetud raskused ja puudujäägid seoses turule tuleku ja konkurentsiga. Geneeriliste ravimite ja originaalravimite tootjad pooldasid üksmeelselt ühtset ühenduse patenti ning ühtset ja spetsiaalset patendiõiguse süsteemi Euroopas. Sektoriuringu esialgsed järeldused toetavad neid seisukohti. Sidusrühmad on toonud esile ka pudelikaelad müügilubade, hinnakujundamise ja hüvitamiskorra puhul, mis võivad olla osa põhjusest ravimite turule toomise viibimisel.

2.8. Toiduainetööstus

102. Reageerides toiduainete järsule hinnatõusule 2007. aasta lõpus ja 2008. aasta alguses, esitas komisjon mais **teatise „Toimetulek toiduainete kerkivate hindade probleemiga – ELi tegevussuunad”**,¹⁵⁰ millega loodi rakkerühm, et uurida

¹⁴⁹ [Farmaatsiaspektorit käsitlev uurimine. Esialgne aruanne. Konkurentsi peadirektoraadi talituste töödokument](#), 28.11.2008.

¹⁵⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele - Toimetulek toiduainete kerkivate hindade probleemiga - ELi tegevussuunad ([KOM\(2008\) 321 lõplik, 20.5.2008](#)). Teatises analüüsitakse struktuuri- ja ajutisi tegureid ning pakutakse välja kolmeosaline poliitikameede, mis hõlmab lühiajalisi meetmeid põllumajanduspoliitika „tervisekontrolli” ja jaemüügisektori järelevalve raames; algatusi põllumajandusvarude suurendamiseks ja toiduainetega kindlustatuse tagamiseks, sealhulgas säästvate uue põlvkonna biokütuste edendamine;

toiduainete varustusahela toimimist, sealhulgas ELi toiduainete jaemüügisektori ja jaotussüsteemi lülide kontsentratsiooni ja turu segmenteeritust. Sellele järgnes detsembris teine teatis „**Toiduainete hinnad Euroopas**”,¹⁵¹ milles pakuti välja tarneahela paremaks muutmise tegevuskava.

103. Konkurentsipoliitika valdkonnas kutsutakse teatistes komisjoni ja riiklike konkurentsiasutusi üles tagama konkurentsieeskirjade jõulist ja järjekindlat jõustamist toiduainete turgudel. Lisaks rõhutatakse kartellidevastaste ja ühinemist käsitlevate õigusaktide olulisust.
104. 2008. aastal jätkas komisjon selle tagamist, et *Coca-Cola* täidaks varasemaid kohustusi, ning trahvis *banaanide hulgimüüjate* kartelli EÜ asutamislepingu artikli 81 alusel. Riiklikud konkurentsiasutused on põhjalikult kontrollinud toiduga seotud valdkondi ja algatanud arvukalt uurimisi. Järjekindel ja kooskõlastatud lähenemisviis on ülioluline, arvestades et jaeturgusid piiritletakse sageli parimal juhul riigisisestena. Sellega seoses pidas konkurentsi peadirektoraat Euroopa Konkurentsivõrgustiku toiduainete alarühmaga juulis ja novembris kaks koosolekut, et arutada toiduainete jaeturgudega seotud küsimusi ja vahetada asjakohast head tava.
105. Toiduainete sektori konsolideerumist kajastavad mõningad ühinemised, millest komisjoni 2008. aastal teavitati. Mitme kõnealuse koondumise suhtes toimetati põhjalik uurimine või kiideti need esimeses etapis heaks pärast olulisi loovutamisi. Juhtum *Friesland/Campina*¹⁵² korraldas komisjon põhjaliku uurimise kahe Madalmaade piimaühistu ühinemise kohta, kes tegutsevad mitmel piimaturul. See koondumine kiideti heaks pärast seda, kui pooled olid esitanud kohustused ja taganud juurdepääsu toorpiimale Madalmaades. Juhtum *ABF/GBI*¹⁵³ tegi komisjon põhjaliku uurimise GBI osade ostmise kohta Associated British Foods (ABF) poolt ja kiitis tehingu teatavatel tingimustel heaks. Toiduainete jaesektoris uuris komisjon Austria äriühingu *ADEG* kavandatud ülevõtmist Saksamaa äriühingu *REWE Group*¹⁵⁴ poolt ja kiitis tehingu teatavatel tingimustel heaks.

2.9. Postiteenused

106. Uut olulist postiteenuste ajastut tähistab **kolmas postiteenuste direktiiv**, mille parlament ja nõukogu veebruaris vastu võtsid¹⁵⁵. Selle direktiivi kohaselt peab suurem osa liikmesriike turu täielikult avama 31. detsembriks 2010, kuid mõningatele liikmesriikidele lubatakse selleks veel kaks lisaaastat. Direktiiviga nähakse ette reserveeritud valdkonna kaotamine kõikides liikmesriikides, universaalpostiteenuse kohaldamisala ja standardite ning riiklike reguleerivate asutuste ülesannete laiendamine, et võimaldada liikmesriikidel võtta vajaduse korral

ning algatusi, millega antakse panus üleilmsesse jõupingutusse võidelda hinnatõusu mõjuga vaesele elanikkonnale.

¹⁵¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Toiduainete hinnad Euroopas ([KOM\(2008\) 821 lõplik, 9.12.2008](#)).

¹⁵² [Juhtum COMP/M.5046 Friesland Foods/Campina](#) (ELTs seni avaldamata).

¹⁵³ [Juhtum COMP/M.4980 ABF/GBI BUSINESS](#) (ELTs seni avaldamata).

¹⁵⁴ [Juhtum COMP/M.5047 REWE/ADEG](#) (ELTs seni avaldamata).

¹⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/06/EÜ, 20. veebruar 2008, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega ([ELT L 52, 27.2.2008, lk 3](#)).

eri meetmeid universaalpostiteenuse tagamiseks ja rahastamiseks. Sellepärast suureneb riigiabi roll ja sellest tulenevalt ka selle komisjonipoolne kontroll.

107. Kohaldades **riigiabi eeskirju postiteenuste sektori** suhtes 2008. aastal, võttis komisjon vastu mitu otsust, mille eesmärk oli tagada, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavad postiettevõtjad ja nende tütarettvõtjad ei saaks kasu nõuetega vastuolus olevatest eelistest. Komisjon jätkas uurimist väidetavate ülemääraste hüvitiste kohta, mis on antud ettevõtjale *Deutsche Post AG*¹⁵⁶ universaalteenuse osutamise eest, ja pööras oktoobris Saksamaa suhtes täitmisele teabe esitamise korralduse, sest Saksamaa keeldus nõutud teavet esitamast. Komisjon uuris ka seda, kas postiettevõtjad said riigilt muus vormis abi. Ta lõpetas uurimise abi kohta, mis anti *Leipzig lennujaamale* ja äriühingule *DHL*¹⁵⁷. Komisjon kiitis heaks Leipzig lennujaamale uue lõunapoolse stardi- ja maandumisraja ehitamiseks antud abi, kuid keelustas garantiikirja ja teatavad muud garantiid, mis olid antud äriühingu DHL abistamiseks lastilendude Euroopa keskuse Leipzig kolimisel. DHLile juba antud abi tuleb tagasi maksta.

3. TARBIJAKAITSE

108. Komisjon on asetanud tarbijakaitse küsimused konkurentsivaldkonna keskmesse ja leiab, et konkurentsipoliitika põhiraskus peaks olema suunatud tarbijate heaolu suurendamisele.
109. Tarbijatega arvestamine konkurentsipoliitikas nõuab korralikku dialoogi komisjoni talituste ja tarbijate või neid esindavate ühenduste vahel. Sellepärast loodi 2008. aastal konkurentsi peadirektoraadis spetsiaalne tarbijaküsimuste talitus. Tarbijad ja nende esindajad saavad nüüd anda komisjoni talitustele teavet, mis aitab turgu paremini mõista ja võimalikke turuhäireid tuvastada¹⁵⁸. Neil on ka parimad võimalused anda otse aru selle kohta, kuidas nad tajuvad teatava meetme mõju.
110. Poliitika väljatöötamisel on oluline mõista peamiste sidusrühmade, sealhulgas tarbijate muresid ja neile avalduvat mõju. Nende esitatud teavet kasutades suudab komisjon paremini mõista, kuidas see poliitika võiks tegelikkuses toimida ja tagada, et poliitika eesmärgid saab täielikult täita. Näiteks kaasnes nii ümarlauaga sidusjaemüügi võimaluste ja takistuste kohta Euroopa ühtsel turul¹⁵⁹ kui ka valge raamatuga kahjunõuete kohta laiaulatuslik nõupidamine, kus otsiti aktiivselt tarbijate ja nende esindajate arvamusi. Farmaatsiaspektori uuringu¹⁶⁰ käigus ja paljudes ühinemisasjades jooksvalt on tarbijate arvamus aidanud komisjoni talitustel paremini mõista turu erinevaid aspekte probleemide püstitamisel ja lahenduste leidmisel. Suunistes jõustamisprioriteetide kohta konkurente tõrjuva käitumise korral¹⁶¹

¹⁵⁶ Juhtum [C 36/2007](#), *Kaebus Saksamaa vastu ebaseadusliku riigiabi andmise kohta ettevõtjale Deutsche Post* (ELT C 245, 19.10.2007, lk 21).

¹⁵⁷ Juhtum [C 48/2006](#), *Saksamaa meetmete kohta ettevõtte DHL ja Leipzig/Halle lennujaama kasuks* (ELT L 346, 23.12.2008, lk 1).

¹⁵⁸ 2008. aastal sai konkurentsi peadirektoraat kodanikelt umbes 2500 kirja monopolide, ühinemiste ja riigiabiküsimuste kohta.

¹⁵⁹ Üksikasjad leiata aadressilt: http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/online_commerce.html

¹⁶⁰ Vt pressiteade [IP/08/1829](#), 28.11.2008.

¹⁶¹ Vt pressiteade [IP/08/1877](#), 3.12.2008.

kinnitati sellise lähenemisviisi olulisust ja neid hakatakse kasutama alates 2009. aastast.

4. EUROOPA KONKURENTSIVÕRGUSTIK JA RIIKIDE KOHTUD

111. Euroopa konkurentsivõrgustik on ELi konkurentsiasutustele suunatud platvorm jõustamise tulemuslikuks koordineerimiseks, järjepidevuse tagamiseks ja ühishuvi pakkuvate küsimuste arutamiseks.
112. 2008. aastal toimusid konkurentsivõrgustiku kohtumised erinevates vormides alates kõikide konkurentsiasutuste juhtide aastakoosolekust kuni valdkondade allrühmade koosolekuteni, millele lisandusid ka täiskogu istungid ja töörühmade tegevus. 2008. aastal peamiselt arutatud teemad olid 1) viimased muutused konkurentsipoliitikas, 2) liikmesriikide konkurentsiasutuste kogemused määruse 1/2003 kohaste jõustamise meetmetega, 3) komisjoni tegevuspõhimõtete läbivaatamine horisontaalsete kokkulepete ja vertikaalsete piirangute küsimuses, 4) valdkondlikud küsimused nagu jäigad jaehinnad, mitmepoolsed vahendustasud ja ühtne euromaksete piirkond ning farmaatsiaspektori uuring.
113. 2008. aastal jätkus määruse 1/2003 raames toimuv lähenemisprotsess. Selle näide on konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogramm. 2008. aasta lõpuks olid leebema kohtlemise programmid 25 liikmesriigil ning ülejäänud kaks (Malta ja Sloveenia) peaksid need lähitulevikus looma. Paljud konkurentsivõrgustiku liikmed on kooskõlastanud oma programmid konkurentsivõrgustiku näidisprogrammiga või teevad seda parajasti.
114. Oluline osa konkurentsivõrgustiku tööst on koostöö üksikjuhtumite alal. 2008. aastal teavitati komisjoni määruse 1/2003 artikli 11 lõike 3 alusel liikmesriikide konkurentsiasutuste algatatud umbes 150st uuest juhtumist¹⁶². Nagu eelnevatel aastatel ja tänu määruse ja võrgustiku teatisega kehtestatud pandlikule ja pragmaatilisele lähenemisele vaieldi väga harva juhtumite suunamise üle ja veelgi harvemini suunati juhtum mujale. ELi õiguse järjekindla kohaldamise tagamiseks vaatasid komisjoni talitused läbi 61 kavandatavat otsust, mis olid esitatud vastavalt määruse 1/2003 artikli 11 lõikele 4, ja andsid nende kohta nõu.
115. Liikmesriikide kohtutega tehtava koostöö mehhanismid ELi konkurentsivõrgustiku kohaldamisel (sätestatud määruse 1/2003 artiklis 15) toimusid 2008. aastal ladesalt. Komisjon sai arvamuse esitamiseks mitu taotlust, mis aasta lõpus veel töös olid, samuti umbes 50 liikmesriikide kohtute tehtud otsuse ära kirja. Lisaks sõlmis konkurentsivõrgustiku peadirektoraat viieteist toetuslepingut kohtunike koolitamiseks ja avaldas sellel teemal uue konkursikutse.

¹⁶² Rohkem kui 55 % käsitles EÜ asutamislepingu artikli 81 kohaldamist (peamiselt kartellide puhul), 30 % EÜ asutamislepingu artikli 82 kohaldamist ja ülejäänud nii EÜ asutamislepingu artikli 81 kui ka 82 kohaldamist (eelkõige energeetika, toidu, meedia, transpordi, telekommunikatsiooni ja postivaldkonnas).

5. RAHVUSVAHELINE TEGEVUS

116. Üha rohkem globaliseerivas maailmamajanduses peab konkurentsipoliitika omandama üleilmse lähenemisviisi. Konkurentsi peadirektoraat on sellest lähtuvalt tugevdanud ja laiendanud suhteid partneritega kogu maailmas nii kahepoolsetel kui ka mitmepoolsetel foorumitel. Volinik Neelie Koes peab kõige tähtsamaks tõhusat rahvusvahelist konkurentsialast koostööd.
117. **Laienemise** raames oli 2008. aastal koostöö Horvaatia ja Türgiga eriti tihe. Horvaatia on saavutanud olulist edu konkurentsi valdkonda käsitlevate ühinemisläbirääkimiste alustamise kriteeriumide täitmisel, sealhulgas veel viimase lahendamata probleemi, laevatehaste ümberkorraldamise teemal. Samal ajal peab Türgi alles looma riigiabi kontrollimise ja järelevalve süsteemi. Konkurentsi peadirektoraat aitab ka Lääne-Balkani riikidel ühtlustada oma konkurentsieeskirju ELi õigusega. Neid abistati konkurentsi ja riigiabi käsitlevate seaduste väljatöötamisel ja nõustati asjaomaste eeskirjade jõustamiseks vajalike institutsioonide loomisel.
118. **Kahepoolse koostöö** raames jätkas komisjon tihedat koostööd Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni järelevalveametiga Euroopa Majanduspiirkonna Lepingu täitmisel. Sarnaselt eelmiste aastatega toimus intensiivne teabevahetus konkreetsete konkurentsiasju käsitlevate koostöölepete raames Ameerika Ühendriikide, Kanada ja Jaapaniga. Koostöö Hiina ja Koreaga oli samuti 2008. aasta prioriteet. Konkurentsi peadirektoraat oli aktiivne osaline vabakaubanduslepingute alastes läbirääkimistes Ukraina, India ja Lõuna-Koreaga ning assotsieerimislepingute kaubandusküsimuste alastes läbirääkimistes Kesk-Ameerikaga, eesmärgiga tagada, et konkurentsi kahjustav käitumine (sealhulgas riigiabi) ei õõnestaks kaubandust ega muid kõnealuste lepingutega taotletavaid majanduslikke hüvesid.
119. **Mitmepoolse koostöö** raames oli konkurentsi peadirektoraadil jätkuvalt juhtiv roll rahvusvahelises konkurentsivõrgustikus, milles ta on juhtrühma liige, kartellide töörühma kaasesistuja ning muude töörühmade tegevliige (ühinemised, konkurentsipoliitika rakendamine, ühepoolne tegevus ja konkurentsi edendamine). Konkurentsi peadirektoraat osales aktiivselt OECD konkurentsikomitees ja tal oli juhtroll ümarlauarutelul Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni kaubandus- ja arengukonverentsi konkurentsioiguse ja -poliitika valitsustevahelises ekspertiisrühmas.

6. INSTITUTSIOONIDEVAHELINE KOOSTÖÖ

120. Komisjon jätkas 2008. aastal koostööd ühenduse muude institutsioonidega kooskõlas asjaomaste institutsioonidega sõlmitud kokkulepete või protokollidega¹⁶³.
121. **Euroopa Parlament** võttis 2008. aastal vastu resolutsiooni või aruande järgmiste teemade kohta: jaepangandussektoris korraldatud uuring, Korea Vabariigi valitsuse ja Euroopa Ühenduse vahel sõlmitud konkurentsivastase tegevuse alane

¹⁶³ Euroopa Parlamendi ja komisjoni vaheliste suhete raamkokkuleppe, 26. mai 2005; Euroopa Komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostööprotokoll, 7. november 2005; Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komitee koostööprotokoll, 17. november 2005.

koostööleping ning valge raamat kahju hüvitamise kohta. 2006. ja 2007. aasta konkurentsipoliitika aruandeid arutati 2008. aastal komiteetasandil ja need peaks vastu võetama 2009. aastal. Komisjon osales ka Euroopa Parlamendiga muid asjaomaseid teemasid käsitlenud aruteludel, sealhulgas süvenevale finants- ja majanduskriisile reageerimiseks kasutatava riigiabi kohaldamise üle.

122. Komisjon teeb tihedat koostööd **nõukoguga**, teavitades teda olulistest poliitilistest algatustest konkurentsi valdkonnas, nagu riigiabimeetmed pangandusele ja muud täiendavad riigiabimeetmed finants- ja majanduskriisi taustal. 2008. aastal täiustas komisjon konkurentsipoliitikat peamiselt seoses järelustega, mille on vastu võtnud konkurentsivõime nõukogu (nt Lissaboni strateegia, tööstuspoliitika, VKEde poliitika), transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu (energia siseturu õigusaktide pakett, energia/kliimapakett) ja majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ühtse turu läbivaatamine, ühtne euromaksete piirkond, Euroopa majanduse elavdamise kava).
123. Komisjon teavitab **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed** ning **Regioonide Komiteed** peamistest poliitilistest algatustest ning osaleb aruteludes, mida nendes komiteedes algatuste üle peetakse. Näiteks võib tuua majandus- ja sotsiaalkomitee aruande vastuvõtmise komisjoni konkurentsipoliitika aastaaruande kohta. 2008. aastal osales komisjon majandus- ja sotsiaalkomitee töörühmade koosolekutel, kus käsitleti konkurentsi ja demokraatiat siseturul, 2007. aasta konkurentsipoliitika aruannet ning valget raamatut kahju hüvitamise kohta.